

សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Sciences Economiques

Royal University of Law and Economics

សារណាមញ្ញប្រកាសសិក្សា

**ការទទួលខុសត្រូវលើអំពើអនីត្យានុកូល
(ករណីរងថយន្ត)**

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី ១៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៩ ដល់ថ្ងៃទី ១៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៩

ស្រាវជ្រាវដោយ

និស្សិតឈ្មោះ: ក. លីន រសោណា
ក. តៃ ពិសី

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

លោក គង់ សុភ័ក្ត្រ

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី ១៩

ឆ្នាំចូលសិក្សា

ឆ្នាំសរសេរសារណា

២០១៥

២០១៩

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

នាងខ្ញុំឈ្មោះ **លីន វិសាលា** ដែលមានលេខកូដថ្នាក់ **L4A5** និងនាងខ្ញុំឈ្មោះ **តែ ពិសី** ដែលមានលេខកូដថ្នាក់ **L4A2** ជានិស្សិតបរិញ្ញាបត្រ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រ ជំនាន់ទី១៩ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងឆ្នាំសិក្សា២០១៥-២០១៩។ ជាបឋម យើងខ្ញុំទាំងពីរ សូមថ្លែងអំណរគុណ និងសម្តែងនូវការដឹងគុណកតញ្ញាតាមដំណ្រាលជ្រៅបំផុតចំពោះអ្នកមានគុណ៖

លោកឪពុក **ណូ លីន** និង អ្នកម្តាយ **សារី សោរី**

លោកឪពុក **តែ លាង** និង អ្នកម្តាយ **សៀង លាងតូច** និង**បងប្រុសទាំងបី**

ពួកខ្ញុំជាកូន ជាប្អូន សូមធ្វើការដឹងគុណទៅដល់លោកឪពុក អ្នកម្តាយទាំងទ្វេ ដោយសេចក្តីគោរព និងជាទីស្រឡាញ់របស់កូនទាំងពីរ ដែលបានផ្តល់កំណើត ចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា អប់រំ ទូន្មានប្រៀនប្រដៅ និងតស៊ូពុះពារគ្រប់ឧបសគ្គ លះបង់ដើម្បីកូនទាំងពីរបានរៀនសូត្រ មានចំណេះដឹងខ្ពង់ខ្ពស់រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ។ ដើម្បីកូន លោកទាំងទ្វេ និងបងៗ បានលះបង់ទាំងកម្លាំងកាយ និងចិត្ត ជួយទំនុកបំរុង ទាំងផ្នែកស្មារតី សម្ភារៈ និងតែងតែផ្តល់ភាពកក់ក្តៅដល់រូបកូនទាំងពីរតាំងពីកូចរហូតដល់ធំដឹងក្តី ដើម្បីឲ្យកូនក្លាយជា ពលរដ្ឋល្អក្នុងសង្គម និងជាគំរូដល់អ្នកដទៃ។

ជាបន្តយើងខ្ញុំទាំងពីរ សូមគោរព និងអរគុណ ដល់ ឯកឧត្តម សាកលវិទ្យាធិការ សាកលវិទ្យាធិការរងគណៈកម្មការ និងសាស្ត្រាចារ្យនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ដែលលបានដឹកនាំគ្រប់គ្រង ផ្តល់នូវចំណេះដឹង ព្រមទាំងបទពិសោធន៍ដល់ពួកខ្ញុំទាំងពីរអស់រយៈពេល ៤ ឆ្នាំកន្លងមកនេះ ក្នុងគោលដៅបណ្តុះបណ្តាលនូវធនធានមនុស្សប្រកបដោយចំណេះដឹង សីលធម៌ និងគុណធម៌ ជាទំពាំងស្នូលឫស្សី និងសសរទ្រូងនៃប្រទេសជាតិ។

នាឱកាសដ៏ពិសេសនេះផងដែរ យើងខ្ញុំទាំងពីរ សូមធ្វើការថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុតចំពោះលោកសាស្ត្រាចារ្យ **គង់ សុភ័ក្ត្រ** ដែលបានខិតខំចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃ ទាំងកម្លាំងកាយ និងកម្លាំងចិត្តក្នុងការជួយសម្រួល កែតម្រូវ លើកទឹកចិត្ត ថែមទាំងផ្តល់នូវចំណេះដឹង និងដំបូន្មានល្អៗក្នុងការណែនាំសម្រាប់ពួកខ្ញុំបានចងក្រងសារណា បញ្ចប់ឆ្នាំសិក្សា ដើម្បីអោយកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព និងល្អប្រសើរប្រកបដោយជោគជ័យ។

ជាចុងក្រោយយើងខ្ញុំទាំងពីរសូមប្រសិទ្ធពរ ដល់លោកមានគុណទាំងទ្វេ ឯកឧត្តម សាកលវិទ្យាធិការ សាកលវិទ្យាធិការរង គណៈកម្មការ និងសាស្ត្រាចារ្យនៃសាកលវិទ្យាល័យ ព្រមទាំងសាស្ត្រាចារ្យណែនាំ អោយជួបតែសេចក្តីសុខ និងជោគជ័យគ្រប់ភារកិច្ចតូចធំទាំងឡាយនាពេលខាងមុខ។

អារម្ភកថា

បញ្ហាគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ នាពេលបច្ចុប្បន្នហាក់កំពុងមានការចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំង ពីសំណាក់ប្រជាពលរដ្ឋ ដោយសារវាបានបង្កនូវគ្រោះមហន្តរាយ ព្រាត់ប្រាស់បងប្អូន សាច់ញាតិ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះខាតបង់អស់នូវទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន និងសាធារណៈហើយជាហេតុធ្វើអោយមានការប៉ះពាល់ដល់ការអភិវឌ្ឍប្រទេសផងដែរ។ បើក្រឡេកមើលពីមូលហេតុវិញ គឺយើងសង្កេតឃើញថាភាគច្រើននៃគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ គឺបណ្តាលមកពីខ្វះការយកចិត្តទុកដាក់ ធ្វេសប្រហែស និងបើកបរដោយមិនគោរពច្បាប់ជាដើម។ បានជាយើងខ្ញុំធ្វើការស្រាវជ្រាវលើប្រធានបទមួយនេះ ពីព្រោះតែបញ្ហាមួយចំនួនតែងកើតមានឡើង រវាងអ្នកប្រើប្រាស់លើផ្លូវសាធារណៈដូចគ្នា ហើយបង្កអោយមានគ្រោះថ្នាក់ ដែលក្នុងករណីមួយចំនួនតម្រូវអោយមានការទទួលខុសត្រូវនូវសំណងការខូចខាតទៅលើជនរងគ្រោះ។

លើសពីនេះទៅទៀត មូលហេតុដែលនាំអោយក្រុមយើងខ្ញុំជ្រើសយកប្រធានបទស្តីអំពី **“ការទទួលខុសត្រូវលើអំពើអនីត្យានុកូល (ករណីរថយន្ត)”** ក្នុងគោលបំណងបង្កើតជាឯកសារជំនួយស្មារតីដល់អ្នកអាន បួនៗជំនាន់ក្រោយបានសិក្សាយល់ដឹងបន្ថែម ទាក់ទងទៅនឹងគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ ការទាមទារសំណងក្នុងរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី។ ប្រធានបទមួយនេះអាចធ្វើជាទុនសម្រាប់អ្នកដែលចង់សិក្សាស្វែងយល់ ឲ្យស៊ីជម្រៅក្នុងការទទួលខុសត្រូវលើអំពើអនីត្យានុកូល ទាក់ទងនឹងនីតិវិធីដោះស្រាយ សំណងនៃការទាមទាររបស់ជនរងគ្រោះ និងសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការប្រកបដោយភាពយុត្តិធម៌ បំផុត។ ដោយឡែកការសិក្សាស្រាវជ្រាវ បើទោះបីវាមានភាពលំបាក ចំណាយពេលវេលាច្រើនក្នុងការស្វែងរកឯកសារក្តី តែក្រុមយើងខ្ញុំបានធ្វើការខិតខំអស់ពីកម្លាំងកាយចិត្ត ដើម្បីអោយកិច្ចការមួយនេះបញ្ចប់ដោយល្អ និងល្អប្រសើរ។ យើងខ្ញុំសង្ឃឹមថា ឯកសារនេះ អាចជួយដល់អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ អស់លោក លោកស្រី មិត្តនិស្សិត ក៏ដូចជាប្អូនៗជំនាន់ក្រោយដើម្បីធ្វើជាទុន ទុកសម្រាប់យកទៅប្រើប្រាស់ដោះស្រាយបញ្ហាក្នុងសង្គមបច្ចុប្បន្ន ក៏ដូចជាពេលអនាគតព្រោះជាពេលវេលាដែលយើងគ្រប់រូបមិនអាចប៉ានប្រមាណមើល និងដឹងពីហេតុការណ៍ដែលអាចនឹងកើតមានលើយើងគ្រប់គ្នាឡើយ។

ជាចុងក្រោយយើងខ្ញុំសូមធ្វើការអភ័យទោសទុកជាមុន នូវរាល់កំហុសឆ្គងដែលកើតឡើងដោយអចេតនា មិនសមរម្យ និងរាល់ចំណុចដែលខ្វះខាតទាំងឡាយ ដោយសារតែយើងខ្ញុំទើបតែបានចងក្រង និងតាក់តែងឡើងជាលើកដំបូង។ យើងខ្ញុំនឹងទទួលយករាល់មតិវិះគន់ដើម្បីស្ថាបនាទាំងឡាយ ទុកជាមេរៀនសម្រាប់ឱកាសបន្តបន្ទាប់។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម----- ១

ជំពូកទី១ សញ្ញាណទូទៅនៃអំពើអនីត្យានុកូលករណីថយន្ត

១.១. សញ្ញាណទូទៅនៃអំពើអនីត្យានុកូល ----- ៣

១.១.១. អត្ថន័យនៃអំពើអនីត្យានុកូល----- ៣

១.១.២. លក្ខខណ្ឌទូទៅនៃអំពើអនីត្យានុកូល ----- ៤

១.២. សញ្ញាណទូទៅនៃថយន្ត----- ៦

១.២.១. និយមន័យ----- ៦

១.២.២. ការចុះបញ្ជីថយន្ត ----- ៦

១.២.៣. ប័ណ្ណសម្គាល់យានយន្ត----- ៧

១.៣. ការទទួលខុសត្រូវដែលអាចមាន ----- ៧

១.៣.១. ការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ ----- ៧

១.៣.១.១. ទោសពិន័យជាប្រាក់ ----- ៨

១.៣.១.២. ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ----- ៩

១.៣.២. ការទទួលខុសត្រូវផ្នែករដ្ឋប្បវេណី----- ៩

១.៣.២.១. សំណងមិនមែនប្រាក់ ----- ៩

១.៣.២.២. សំណងជាប្រាក់ ----- ១០

១.៣.៣. ការទទួលខុសត្រូវផ្នែករដ្ឋបាល ----- ១០

១.៣.៣.១. ការដកហូតប័ណ្ណបើកបរ ----- ១០

១.៣.៣.២ ការបញ្ឈប់ការបើកបរ ----- ១១

ជំពូកទី២ ការទទួលខុសត្រូវលើអំពើអនីត្យានុកូលករណីថយន្ត

២.១. លក្ខខណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវលើថយន្ត ----- ១២

២.១.១. ព្យសនកម្ម----- ១២

២.១.១.១. ព្យសនកម្មដោយការបែកបាក់វត្ថុ----- ១៣

២.១.១.២. ព្យសនកម្មដោយការបំពានលើរូបរាងកាយ ----- ១៣

២.១.១.៣. ព្យសនកម្មដោយការបំពានលើជីវិត ----- ១៤

២.១.២. បុគ្គលជាកម្មសិទ្ធិករ ឬ អ្នកគ្រប់គ្រងនៃថយន្ត ----- ១៥

២.១.២.១. បុគ្គលជាកម្មសិទ្ធិករនៃរថយន្ត -----	១៥
ក. ករណីបុគ្គលជាកម្មសិទ្ធិករគ្មានការធានារ៉ាប់រង -----	១៥
ខ. ករណីបុគ្គលជាកម្មសិទ្ធិករមានការធានារ៉ាប់រង -----	១៦
២.១.២.២. អ្នកគ្រប់គ្រងរថយន្ត -----	១៨
២.២. ការរួមផ្សំពីការទទួលខុសត្រូវ -----	១៨
២.២.១. កិច្ចការពារធម្មនុប្ប -----	១៨
២.២.២. ស្ថានភាពចាំបាច់ -----	១៩
២.២.៣. ករណីប្រធានសក្តិ -----	១៩
២.២.៤. មូលហេតុផ្សេងទៀត -----	២០

ជំពូកទី៣ ការទាមទារសំណងការខូចខាត

៣.១. ការទាមទារសំណងក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ -----	២១
៣.១.១. ការចរចា -----	២១
៣.១.២. សន្ទនាកម្ម -----	២២

៣.២. ការទាមទារសំណងតាមប្រព័ន្ធតុលាការ -----	២៣
៣.២.១. ពាក្យបណ្តឹង -----	២៤
៣.២.១.១. ឈ្មោះ និងអាសយដ្ឋានរបស់ភាគី -----	២៤
៣.២.១.២. កម្មវត្ថុនៃការទាមទារ -----	២៤
៣.២.១.៣. អង្គហេតុនៃការទាមទារ -----	២៥
៣.២.១.៤. កាលបរិច្ឆេទនៃការប្តឹង -----	២៦
៣.២.១.៥. ស្នាមមេដៃ ឬ ហត្ថលេខា -----	២៦
៣.២.២. សមត្ថកិច្ចសាលាជម្រះក្តី -----	២៧
៣.២.២.១. សមត្ថកិច្ចតាមលំនៅស្ថាន -----	២៧
៣.២.២.២. សមត្ថកិច្ចកំណត់ទៅតាមទ្រព្យសម្បត្តិ -----	២៨

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន -----	២៩
--------------------------------	-----------

អនុសាសន៍ -----	៣១
-----------------------	-----------

ឯកសារយោង

ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ គឺពិតជាមានការរីកចម្រើនខ្លាំងស្ទើរតែគ្រប់វិស័យរួមទាំងមធ្យោបាយធ្វើដំណើរតាមដងផ្លូវផងដែរ។ ប្រព័ន្ធដែលប្រើប្រាស់ដោយម៉ាស៊ីនទាំងតូចទាំងធំ ដោយក្នុងនោះមានរថយន្ត ម៉ូតូ រ៉ឺម៉ក ឡានក្រុង ទាំងនេះអាចនិយាយបានថា ជាសម័យបច្ចេកវិទ្យា ដែលធ្វើឲ្យមនុស្សមានភាពងាយស្រួលក្នុងការធ្វើចរាចរតាមដងផ្លូវ ។ល។ ថ្វីត្បិតតែវាមានភាពងាយស្រួល និងល្អប្រសើរយ៉ាងនេះក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែបើយើងមើលមកផ្នែកម្ខាងទៀត យើងនឹងឃើញថា មនុស្សមួយភាគធំដែលធ្វើដំណើរតាមផ្លូវតែង ជួបនូវបញ្ហាជាច្រើនរាប់មិនអស់ដែល បណ្តាលមកពីគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ ជួនកាលបង្កើតជាក់ហុសចេតនា ឬ អចេតនាដោយសារអំពើរបស់បុគ្គលម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់។ ពេលខ្លះរឿងតូចមួយអាចបង្កឲ្យកើតមានជម្លោះ និងបញ្ហាធំ ហើយជួនកាលបង្កឲ្យមានភាពស្មុគស្មាញ ព្រោះមានការបង្ករបួសស្នាម កើតមានជាអំពើហិង្សា។ នេះព្រោះតែចំណេះដឹងផ្នែកច្បាប់របស់ប្រជាជនយើងមួយចំនួនធំ នៅមានកម្រិតដោយសារខ្វះការយល់ដឹងពីនីតិវិធីក្នុងការដោះស្រាយតាមច្បាប់តែបែបជាប្រើកម្លាំងបាយដាក់គ្នា។ បើទោះបីយ៉ាងនេះក្តីក៏ រដ្ឋាភិបាល មិនព្រងើយកន្តើយនឹងរៀងនេះដែរ ព្រោះអាចបណ្តាលឲ្យមានភាពច្របូកច្របល់ ក្នុងសង្គមជាតិទាំងមូល។ ម៉្យាងប្រទេសកម្ពុជានីតិរដ្ឋ យើងឃើញមានច្បាប់ពីរធំៗគឺ ច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី ដែលគេដោះស្រាយលើបញ្ហារបស់បុគ្គលឯកជន និងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ដែលដោះស្រាយលើបញ្ហាទាំងឡាយពាក់ព័ន្ធនឹងរឿងសាធារណៈ។ យ៉ាងណាមិញ យើងក៏សង្កេតឃើញថា រដ្ឋាភិបាលហាក់យកចិត្តទុកដាក់ខ្លាំងទៅលើបញ្ហាទាំងនេះ ព្រោះកម្ពុជា មានច្បាប់ចាប់តាំងពីសម័យបុរាណកាលមកម្ល៉េះ មិនមែនទើបតែបង្កើតច្បាប់ទេ ហើយសម័យកាលនីមួយៗ គឺមានការកែប្រែជាច្រើននូវនីតិវិធីច្បាប់សម្រាប់ធ្វើការដោះស្រាយ ដោយអាស្រ័យ តាមប្រភេទ និងកម្រិតនៃជម្លោះ តែយ៉ាងណាមិញ មនុស្សស្ទើរតែគ្រប់រូប តែងផ្លាស់ប្តូរពីចំនុចអវិជ្ជមានទៅចំនុចវិជ្ជមាន មានន័យថា មនុស្សមានការវិវត្តខ្លួនពីអាក្រក់មកល្អ។ ផ្ទុយទៅវិញមានមនុស្សមួយចំនួន នៅតែមិនព្រមកែខ្លួនមកភាពវិជ្ជមានទេ តែបែបជាបង្កបញ្ហាមកសង្គមថែមទៀត។ ជាក់ស្តែង ដូចរឿងគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ ដែលសង្គមយើងតែងជួបប្រទះសឹងតែរាល់ថ្ងៃ វាជាវិបត្តិមួយដ៏ធំសម្រាប់ រដ្ឋាភិបាល ព្រោះកាលណាមានគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍កើតឡើងគឺ នាំឲ្យមានការខាតបង់នូវជីវិតប្រយោជន៍ជាច្រើនដល់ប្រជាពលរដ្ឋសង្គម វិស័យសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ មិនតែប៉ុណ្ណោះថែមទាំងចំណាយពេលវេលាច្រើនក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហា។ បើយើងសង្កេតតាម ការស្រាវជ្រាវកន្លងមកប្រទេសកម្ពុជា មានកំណើនគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ជាច្រើនក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ដោយសារមានមូលហេតុមួយចំនួន ដែលកើតដោយកត្តាមនុស្សយានយន្ត និងផ្លូវថ្នល់។

ហេតុដូច្នេះហើយ យើងសង្កេតឃើញថា អំពើអនីត្យានុកូលក្នុងរឿងគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ គឺច្រើនកើតមានក្នុងសង្គមយើង បើនិយាយអំពីដំណោះស្រាយវិញ គឺពិតជាលំបាកក្នុងការស្វែងយល់ រកខុសត្រូវ ព្រោះម្នាក់ៗ

សុទ្ធសឹងតែមានការអះអាងរៀងៗខ្លួន ដើម្បីទាមទារសងសំណងការខូចខាតទាំងផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត ដោយសារតែមានភាពស្មុគស្មាញ ក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌នេះហើយ ទើបក្រុមយើងខ្ញុំបានសម្រេចចិត្តយកប្រធានបទនេះមកធ្វើការស្រាវជ្រាវ និងចងក្រងជាឯកសារដែលស៊ីជម្រៅលើដំណោះស្រាយ ក៏ដូចជាសំណង ដើម្បីទុកជាទុនសម្រាប់អ្នកជំនាន់ក្រោយ និងសម្រាប់អ្នកដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ ក្នុងការស្វែងយល់បន្ថែមលើបញ្ហាមួយនេះ ត្បិតតែជាប្រធានបទដែលទើបនឹងលេចរូបរាងឡើង ប៉ុន្តែយើងខ្ញុំទាំងពីរ បានខិតខំអស់ពីសមត្ថភាពក្នុងការស្រាវជ្រាវកិច្ចការមួយនេះ ជាមួយនឹងបញ្ហានានា ពាក់ព័ន្ធក្នុងសង្គមកម្ពុជាយើងជាក់ស្តែង និងកើតមានជាញឹកញាប់ហើយអ្វីទាំងនេះអាចធ្វើជាទុនបន្តិចបន្តួចសម្រាប់មិត្តអ្នកអាន និងអាចទុកជា ឯកសារបន្ថែមក្នុងការចងក្រងសៀវភៅ ឬ ឯកសារផ្ទាល់ខ្លួនផងដែរ។

ប្រធានបទសារណាមួយនេះនឹងបង្ហាញពី អំពើអនីត្យានុកូលលើករណីរថយន្ត គឺសំដៅលើសំណង នៃការខូចខាតក្រោយជួបគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ ដោយយើងនឹងសិក្សាលើបញ្ហាដែលកើតមានជាក់ស្តែង និងការ អនុវត្តច្បាប់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ នៅក្នុងកិច្ចការនេះផងដែរយើងធ្វើការបែងចែកជាបីជំពូក៖

ជំពូកទី១ នឹងត្រូវធ្វើការបង្ហាញពី សញ្ញាណទូទៅនៃអំពើអនីត្យានុកូលដែលពាក់ព័ន្ធនឹងរថយន្តដោយក្នុងជំពូកនេះនឹងបកស្រាយលើសញ្ញាណមួយចំនួនដែលទាក់ទងនឹងអំពើអនីត្យានុកូលទៅតាមច្បាប់ដែលមានចែងក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ជំពូកទី២ នឹងនិយាយអំពី ការទទួលខុសត្រូវលើអំពើអនីត្យានុកូល ដែលតម្រូវឲ្យមានកម្រិតនៃការសងសំណងទៅតាមព្យាបាលកម្មដែលកើតមានឡើង រួមទាំងបានដឹងទៀតថា នរណាជាកម្មសិទ្ធិករនៃរថយន្ត ឬ អ្នកគ្រប់គ្រងរថយន្ត។

ជំពូកទី៣ នឹងត្រូវបកស្រាយលើការទាមទារសំណង ដែលតម្រូវអោយភាគីម្ខាងទៀតជាអ្នកដាក់បន្ទុកព្រមទាំងធ្វើការសរសេរពាក្យបណ្តឹង ដើម្បីធ្វើការទាមទារនូវអ្វីដែលបានបាត់បង់ដោយអ្នកបង្កបង្កើតឲ្យមាន និងការដោះស្រាយតាមប្រព័ន្ធតុលាការ និងដោះស្រាយក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ តើគេអាចមានដំណោះស្រាយរបៀបណា ហើយតើអ្នកណាខ្លះមានសិទ្ធិ និងសមត្ថកិច្ចចូលអន្តរាគមន៍ក្នុងរឿងនេះ?

ជំពូកទី១

សញ្ញាណទូទៅនៃអំពើអនីត្យានុកូល

នៅក្នុងជំពូកនេះ យើងនឹងបង្ហាញពី (១.១)សញ្ញាណទូទៅនៃអំពើអនីត្យានុកូល (១.២) សញ្ញាណទូទៅនៃរថយន្ត និង(១.៣) ការទទួលខុសត្រូវដែលអាចមានដោយអំពើអនីត្យានុកូល។

១.១. សញ្ញាណទូទៅនៃអំពើអនីត្យានុកូល

កាលណាយើងចង់ឲ្យបុគ្គលណាម្នាក់ មិនថាជនបង្ក ឬ ជនរងគ្រោះ ទាមទារឲ្យបុគ្គលណាម្នាក់ទៀត ទទួលខុសត្រូវ លុះត្រាតែយើងអាចរកឃើញនូវលក្ខខណ្ឌ បែបបទ និងសញ្ញាណ ដែលមានជាប់ពាក់ព័ន្ធលើ អំពើដែលបានបង្ក ក្នុងអំពើអនីត្យានុកូលតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ដែលមានចែងក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ដែលប្រកាសឲ្យប្រើ ដោយ ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០,០៨ ធ្នូ ២០០៧ ដែលនៅក្នុងសារណានេះខ្ញុំសូមហៅកាត់ថា ក្រមរដ្ឋប្បវេណី។

- លក្ខខណ្ឌ ឬ លក្ខខណ្ឌ (នាម) ១. កម្រិត សង្កាត់ ប៉ែកដោយឡែក កំណត់គោល ព្រំ។ *ទីមាន លក្ខខណ្ឌ សម្តីមានលក្ខខណ្ឌ ត្រូវធ្វើលក្ខខណ្ឌឲ្យទៀងទាត់។¹*
- បែបបទ (នាម) លិខិតស្នាមសម្រាប់ធ្វើកិច្ចការអ្វីមួយ។ ខ. ភ្នាក់ងារគយបំពេញបែបបទសម្រាប់ទំនិញ នាំចូល។²
- សញ្ញាណ (នាម) សេចក្តីដឹងជាក់ ការយល់ច្បាស់ សេចក្តីចូលចិត្តស៊ប់ គ្រឿងសម្គាល់ អ្វីដែលប្រើជា គ្រឿងសម្គាល់កិច្ចការនីមួយៗ យីហោ។³

ការបង្កឲ្យមានការអន្តរាយ អាចកើតឡើងនៅក្នុងការប្រើប្រាស់មធ្យោបាយធ្វើដំណើរមិនត្រឹមត្រូវ និងមិន យកចិត្តទុកដាក់ ប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់លើផ្លូវសាធារណៈ។ ដោយឡែក បញ្ញត្តិស្តីពីអំពើការទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើ អនីត្យានុកូលបានសម្រួលទំនាក់ទំនងរវាងបណ្តាជនក្នុងការប្រើប្រាស់ផ្លូវសាធារណៈ និងកំណត់អំពីព្រំដែន ទំហំ និងការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនបង្កដែលនាំឲ្យមានការអន្តរាយដល់អ្នកដទៃក្នុងលក្ខខណ្ឌជាក់លាក់។

គប្បីធ្វើការបែងចែកឲ្យបានច្បាស់លាស់ផងដែរ រវាងការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ និងការទទួល ខុសត្រូវផ្នែករដ្ឋប្បវេណី និងជាពិសេសការទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើអនីត្យានុកូល។

១.១.១. អត្ថន័យនៃអំពើអនីត្យានុកូល

យោងតាមសទ្ទានុក្រមផ្នែករដ្ឋប្បវេណី ចំណុច ២០៤ អំពើអនីត្យានុកូល សំដៅទៅលើអំពើដែលបំពាន

¹ វចនានុក្រមខ្មែរ ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ព.ស. ២៥១១ គ.ស. ១៩៦៧ ទំព័រទី ១០៨៨
² វចនានុក្រមខ្មែរ ឌី ស៊ាន បោះពុម្ពលើកទី៣ ឆ្នាំ២០១១ រក្សាសិទ្ធិដោយ បណ្តាគារ នគរធំ ទំព័រទី ៦០៧
³ វចនានុក្រមខ្មែរ ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ព.ស. ២៥១១ គ.ស. ១៩៦៧ ទំព័រទី ១២៥០

ដោយខុសច្បាប់លើសិទ្ធិ ឬ ផលប្រយោជន៍អ្នកដទៃដោយកំហុសចេតនា ឬ អចេតនា។

អំពើអនីត្យានុកូល ត្រូវបានចែងក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាប់ពីមាត្រា ៧៤២ រហូតដល់មាត្រា ៧៦៥។ ការកំណត់អំពើអនីត្យានុកូលក្នុងគោលបំណង “ដើម្បីបញ្ជាក់អំពីអត្ថិភាពនៃដំណោះស្រាយ ដែលវាកំណត់អំពីការទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងនៃការខូចខាតចំពោះជនរងគ្រោះ ត្រឹមកម្រិតណា និងក្រោមលក្ខខណ្ឌណាមួយ”។⁴

យើងអាចហៅអំពើអនីត្យានុកូលម្យ៉ាងទៀតថា ជាប្រភេទមួយនៃព្រឹត្តិការណ៍គតិយុត្ត ដោយតាមរយៈនេះបុគ្គលជាច្រើនបានបំពានដល់សិទ្ធិ ឬ ផលប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃ។ ការបំពាននេះ មិនថាការបំពាននេះជាអំពើសកម្ម ឬ អកម្មទេ។ ការដែលនាំឲ្យមានការទទួលខុសត្រូវក្នុងអំពើអនីត្យានុកូលនេះ ដោយសារគោលការណ៍ទូទៅនៃការទទួលខុសត្រូវដោយមានកំហុស។ ដរាបណាអ្នកប្រព្រឹត្តិមិនបានប្រព្រឹត្តកំហុសទេ ជននោះមិនទទួលខុសត្រូវឡើយ។ តែក្នុងករណីខ្លះ អត្ថិភាពនៃកំហុសមិនមែនជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ដែលនាំឲ្យមានការ ទទួលខុសត្រូវនោះទេ។ អំពើអនីត្យានុកូល ជាបែបដែលត្រូវឲ្យអ្នកប្រព្រឹត្ត អំពើបំពាន ត្រូវតែទទួលខុសត្រូវ។⁵

១.១.២. លក្ខខណ្ឌទូទៅនៃអំពើអនីត្យានុកូល

យោងតាមមាត្រា ៧៤៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី យើងអាចកំណត់អំពើណាមួយជាអំពើអនីត្យានុកូល ដោយពិចារណាលើលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

- អំពើបំពានសិទ្ធិ ឬ ប្រយោជន៍៖ អំពើបំពានសិទ្ធិ សំដៅដល់អំពើរំលោភបំពានដល់សិទ្ធិ និងសេរីភាពរបស់អ្នកដទៃ មិនថាសិទ្ធិនោះជាសិទ្ធិបេតិកភ័ណ្ឌ ឬ សិទ្ធិក្រៅបេតិកភ័ណ្ឌឡើយ។ ចំណែកអំពើបំពាននូវផលប្រយោជន៍វិញ សំដៅអំពើដែលនាំឲ្យមានការរារាំងក្នុងការទទួលបាននូវផលប្រយោជន៍ណាមួយរបស់អ្នកដទៃ។
- អំពើបំពានដោយខុសច្បាប់៖ មិនមែនសំដៅតែទៅលើការបំពានច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌទេ។ ជាទូទៅ បុគ្គលម្នាក់ៗ មិនអាចធ្វើការបំពានសិទ្ធិ ឬ ប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃឡើយ ដូចនេះរាល់ការបំពានដោយមានសិទ្ធិ ឬ ច្បាប់អនុញ្ញាត ដោយច្បាស់លាស់។
- កំហុស៖ ក្រៅពីការបំពានដោយសិទ្ធិ ឬ ផលប្រយោជន៍ដោយខុសច្បាប់ហើយការបំពាននោះត្រូវកើតចេញពីកំហុសរបស់អ្នកបំពាន មិនមែនកើតចេញពីកំហុសរបស់ជនរងគ្រោះ ឬ អ្នករងគ្រោះឡើយ។ កំហុសដែលកើតមាននោះ អាចមានជាកំហុសចេតនា ឬ កំហុសអចេតនា។

⁴ អាចរកបាននៅ http://knowledgeoncambodialaws.blogspot.com/2017/02/blog-post_19.html
⁵ សាលាត្រាជូ អាចរកបាននៅ <http://salatraju.com/index.php/post?p=26> អំពើអនីត្យានុកូល, ចក សម្បត្តិ, ២០១៦

ម៉្យាងទៀតក្រុមរដ្ឋប្បវេណី បានឲ្យនិយមន័យនៃកំហុសទាំងពីរដោយមាននៅមាត្រា ៧៤២

- កំហុសចេតនា៖ (ក) បានព្យាករទុកជាមុននូវលទ្ធផលនៃអំពើ មានន័យថាអ្នកប្រព្រឹត្ត អំពើបំពានបានគិតទុកជាមុន និងបានដឹងយ៉ាងច្បាស់ថា នឹងមានការខូចខាតអ្វីកើត ឡើង នៅពេលដែលខ្លួនប្រព្រឹត្តអំពើបំពាននោះ។ (ខ) ការទទួលយកលទ្ធផលនោះ ប្រសិនបើគ្រាន់តែបានគិតទុកជាមុន និងបានដឹងយ៉ាងច្បាស់អំពីលទ្ធផលនៃអំពើ តែ អ្នកនោះមិនបានប្រព្រឹត្ត នោះវាមិនមែនជាកំហុសនោះឡើយ។ តែផ្ទុយទៅវិញ អ្នក នោះនៅតែប្រព្រឹត្តអំពើបំពាននោះទៀត ទោះបីជាខ្លួនបានដឹងថាអំពើនោះនាំឲ្យមាន ការខូចខាតដល់អ្នកដទៃក៏ដោយ។ មានន័យថា ទោះបីជាបានព្យាករដឹងជាមុនហើយ តែនៅតែធ្វើអំពើនោះ ដូចជាអ្នកបើកបរបានបង្កឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ណាមួយកើតឡើង ទាំងដែលដឹងថា នឹងមានបញ្ហាដល់អ្នកដទៃ។
- កំហុសអចេតនា៖ (ក) ការព្យាករទុកជាមុន កំហុសអចេតនា អ្នកប្រព្រឹត្តមិនបានគិត ទុកជាមុន និងមិនបានប៉ាន់ស្មានជាមុនអំពីការខូចខាតដែលកើតឡើង ដោយអំពើ បំពានរបស់ខ្លួនឡើយ។ (ខ) ការធ្វើប្រហែស ឬ មិនប្រុងប្រយ័ត្ន ប្រសិនបើអ្នកប្រព្រឹត្ត អំពើបំពានមិនធ្វេសប្រហែស ឬ បានប្រុងប្រយ័ត្ន នោះអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពាននឹងអាច ព្យាករបានអំពីលទ្ធផលនៃអំពើរបស់ខ្លួន ហើយអាចបញ្ចៀសនូវលទ្ធផលនៃអំពើបំពាន របស់ខ្លួនបាន ប៉ុន្តែដោយសារតែការធ្វេសប្រហែស ឬ មិនប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អ្នកបំពាន ការ ខូចខាតបានកើតឡើង។
- ការខូចខាត៖ ប្រសិនបើមានតែការបំពានសិទ្ធិ ឬ ផលប្រយោជន៍ដោយកំហុស ប៉ុន្តែមិននាំឲ្យ មានការខូចខាត ឬ ព្យសនកម្មទេនោះ ក៏គ្មានការទទួលខុសត្រូវសងការខូចខាតដែរ។ ការខូច ខាតត្រូវបានបែងចែកជាពីរសំខាន់ គឺ (ក) ការខូចខាតផ្នែកទ្រព្យសម្បត្តិ មានដូចជាការបែកបាក់វត្ថុ សោហ៊ុយព្យាបាល ប្រាក់ចំណូលដែលមិនបានទទួលក្នុងពេលព្យាបាល។ល។ (ខ) ការខូច ខាតដែលមិនមែនជាទ្រព្យសម្បត្តិ មានដូចជាការខូចខាតផ្នែកជំងឺចិត្ត ឬ សតិអារម្មណ៍ ជា ដើម។ ការខូចខាតទាំងពីរផ្នែកត្រូវបានបញ្ញត្តិក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី នៅមាត្រា ៧៤៣ កថាខណ្ឌទី ១ និងមាត្រា ៧៤៤។ ដូចជាបុគ្គលគ្រប់រូបត្រូវប្រើប្រាស់យានយន្តរបស់ខ្លួននៅតាមផ្លូវ សាធារណៈ ដោយត្រូវគោរពតាមច្បាប់កំណត់ ប្រសិនបើបានបង្កឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់កើតឡើងធ្វើឲ្យមាន បញ្ហាដល់អ្នកដទៃ អ្នកដែលបង្កត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះទង្វើនេះ។

- ទំនាក់ទំនងហេតុ និងផល៖ ហេតុ សំដៅដល់អំពើបំពានដោយខុសច្បាប់របស់ចារី ទោះបីចេតនាក្តី អចេតនាក្តី។ ចំណែកផលវិញសំដៅដល់ការខូចខាតដែលកើតឡើងចំពោះជនរងគ្រោះ ឬ អ្នករងគ្រោះ។ វាជារឿងធម្មតាទេ ដែលចាំបាច់ត្រូវតែមានអត្ថិភាពនៃទំនាក់ទំនងហេតុផល ដើម្បីកំណត់ថា ចារីបានបង្កឲ្យមានការខូចខាតដល់ជនរងគ្រោះ។^៦ តុលាការរដ្ឋប្បវេណីជាតុលាការអកម្ម ហេតុដូចនេះដើម្បីឲ្យជនណាម្នាក់ទទួលខុសត្រូវសងសំណងការខូចខាតអ្នកទាមទារសំណងខូចខាត ត្រូវបង្ហាញអំពីទំនាក់ទំនងហេតុផលអំពើបំពាន និងការខូចខាត។ មានន័យថា អ្នកដែលទាមទារសំណងខូចខាត ជាអ្នកដែលទទួលបន្ទុកក្នុងការបង្ហាញភស្តុតាងដើម្បីដែលបញ្ជាក់ថា ការខូចខាតពិតជាកើតចេញពីអំពើបំពានយ៉ាងពិតប្រាកដ។

១.២. សញ្ញាណទូទៅនៃថយន្ត

១.២.១. និយមន័យ

ថយន្ត គឺជាយានជំនិះមួយបែបដែលមានកងច្រើនចាប់ពីបួនឡើង ដែលអូសទាញដោយម៉ាស៊ីនប្រើសម្រាប់ដឹកជញ្ជូនមិនថាមនុស្សសត្វ ឬ គំរ៉ាន់ផ្សេងៗនោះទេ។ បច្ចុប្បន្នមនុស្សជាច្រើនបានគិតថាថយន្ត គឺជាមធ្យោបាយយ៉ាងសំខាន់ដែលកំពុងធ្វើចរាចរណ៍នៅលើផ្លូវថ្នល់។⁷ ថយន្តត្រូវបានបែងចែកដោយឡែកពីគ្នាដោយយោងតាម មាត្រា ៥ នៃច្បាប់ស្តីពីចរាចរណ៍ផ្លូវគោក ជា ៥ ប្រភេទ ដោយក្នុងនោះមាន ប្រភេទទី១ ថយន្តគ្រួសារសំដៅដល់ថយន្តដែលមានផ្ទុកមនុស្សមិនលើសពី៩ (ប្រាំបួន) នាក់ ដោយគិតទាំងអ្នកបើកបរ។ ថយន្តប្រភេទនេះអាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាលក្ខណៈ គ្រួសារ។ ប្រភេទទី២ ថយន្តធុនស្រាល សំដៅដល់ថយន្តមានទម្ងន់សរុបជាអតិបរមាលើសពី ៣, ៥ (បីក្បឿសប្រាំ) តោន។ ប្រភេទទី៣ ថយន្តធុនធ្ងន់ សំដៅដល់ថយន្តដែលមានទម្ងន់សរុបលើសពី ៣, ៥ (បីក្បឿសប្រាំ) តោនឡើងទៅ។ ប្រភេទទី៤ ថយន្តក្រុង សំដៅដល់ថយន្តដឹកអ្នកដំណើរធុនធំដែលបម្រើសេវាដឹកជញ្ជូនសាធារណៈ លើកំណត់ផ្លូវមានកំណង់ក្នុងរាជធានី ឬ ទីក្រុង និងយកកម្រៃ។ និង ប្រភេទទី៥ ថយន្តធ្វើអាជីវកម្មដឹកជញ្ជូនទំនិញ និងអ្នកដំណើរ សំដៅដល់ថយន្តធ្វើអាជីវកម្មដឹកជញ្ជូនទំនិញរបស់អ្នកដទៃ ឬ ផ្ទាល់ខ្លួន និងដឹកជញ្ជូនអ្នកដំណើរ។

១.២.២. ការចុះបញ្ជីថយន្ត

“នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ប្រសិនបើចង់ចរាចរយានជំនិះរបស់លោកអ្នក នៅតាមដងផ្លូវដោយស្របច្បាប់

⁶ សេចក្តីផ្តើមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី បោះពុម្ពលើកទី៥ ភ្នំពេញ ឆ្នាំ ២០១១ ទំព័រ ១០៥

⁷ អាចរកបាននៅ <http://carknowledgekh.blogspot.com/2017/10/blog-post.html> ថ្ងៃទី ២០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩

ត្រូវតែធ្វើការចុះបញ្ជីយានជំនិះរបស់លោកអ្នក ទៅតាមនីតិវិធីច្បាប់ដែលបានកំណត់។^៨ ការចុះបញ្ជីថយន្តឲ្យបានត្រឹមត្រូវ ពិតមានសារៈសំខាន់ណាស់ ដើម្បីបញ្ជាក់អំពីអត្តសញ្ញាណរថយន្តឲ្យបានច្បាស់លាស់ និងកំណត់សម្គាល់ប្រភេទ និងម៉ាស៊ីនរបស់ថយន្តនោះ។ អ្វីដែលកាន់តែប្រសើរជាងនេះ នាសម័យបច្ចុប្បន្ននេះយើងអាចធ្វើការចុះបញ្ជីថយន្តបានតាមប្រព័ន្ធអនឡាញ(online)ថែមទៀតផង ដោយក្នុងនោះគេមាននីតិវិធី ដូចតទៅ៖ ដំបូងត្រូវចូលទៅគេហទំព័ររបស់ ក្រសួងសាធារណៈការ និង ដឹកជញ្ជូន <http://vehicle.mpwt.gov.kh> បន្ទាប់មក ធ្វើតាមការណែនាំ ដែលគេហទំព័ររបស់ក្រសួងបានប្រាប់ជាការស្រេច។ ក្រោយពីបានចុះបញ្ជីថយន្តរួចហើយ អ្នកដែលមានឈ្មោះនោះ នឹងក្លាយទៅជាកម្មសិទ្ធិករនៃរថយន្ត។

១.២.៣. ប័ណ្ណសម្គាល់យានយន្ត

ប័ណ្ណសម្គាល់យានយន្ត ឬ កាតគ្រី គឺពិតជាមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់សម្រាប់អ្នកប្រើប្រាស់រថយន្តព្រោះដើម្បីបញ្ជាក់អំពីអត្តសញ្ញាណយានយន្ត ដែលត្រូវបានចុះបញ្ជីនៅក្នុងក្រសួងសាធារណការ និងដឹកជញ្ជូន។ លើសពីនេះទៅទៀតដើម្បីជាភាពងាយស្រួលសម្រាប់ស្វែងរកម្ចាស់ដែលកម្មសិទ្ធិករ ប្រសិនបើមានករណីបាត់រថយន្ត ឬ មានគ្រោះថ្នាក់អ្វីកើតឡើងដែលបង្កដោយអ្នកបើកបររថយន្ត។ ម៉្យាងងាយស្រួលដល់នគរបាលក្នុងការធ្វើអន្តរាគមន៍ ហើយជៀសវាងមានអ្នកលួចយករថយន្តនោះទៅប្រើប្រាស់ដែលម្ចាស់ រថយន្តពុំបានដឹងជាមុន។

១.៣. ការទទួលខុសត្រូវដែលរេចមាន

នៅពេលមានរថយន្តបង្កឲ្យមានការខូចខាតដល់អ្នកដទៃ ដូចជា ក្នុងករណីគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ជាដើម នឹងនាំឲ្យមានការទទួលខុសត្រូវជេចច្រើន ដែលមានដូចជាការទទួលខុសត្រូវផ្នែករដ្ឋប្បវេណី ការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ និងក៏អាចមានដែរ ការទទួលខុសត្រូវផ្នែករដ្ឋបាល។ យើងគប្បីធ្វើការបែងចែកឲ្យបានច្បាស់លាស់រវាងការទទួលខុសត្រូវនីមួយៗ។

១.៣.១. ការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ

គោលបំណង ក្នុងការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ គឺការដាក់ទោស ឬ ការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ ដែលមានគោលបំណង ធ្វើឲ្យអ្នកប្រព្រឹត្តនូវអំពើល្មើសរាងចាល ថានឹងមិនបន្តប្រព្រឹត្តអំពើល្មើសទៀតឡើយ ទៅថ្ងៃអនាគត។ ទណ្ឌកម្មផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌមានដូចជា ទោសពន្ធនាគារ ទោសពិន័យជាប្រាក់ និងការដកសិទ្ធិមួយចំនួន។ បុគ្គលម្នាក់ៗ ទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ តែចំពោះអំពើផ្ទាល់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ដែលនេះ គឺជា គោលការណ៍ឯកត្តកម្ម

^៨ អាចរកបាននៅ គេហទំព័ររបស់ ក្រសួងសាធារណការ និងដឹកជញ្ជូន ឬ <http://www.mpwt.gov.kh/kh/public-services/vehicle-registration>

ទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ។^១ការទទួលខុសត្រូវលើផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ សំដៅលើ ការដាក់ទណ្ឌកម្មតាមរយៈអំណាច រដ្ឋដោយផ្អែកលើច្បាប់។ វាជាគោលការណ៍លើការដាក់ទណ្ឌកម្មចំពោះជនបង្កដែលធ្វើឲ្យមានការអន្តរាយ និង ស្តារឡើងវិញនូវសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ។

១.៣.១.១. ទោសពិន័យជាប្រាក់

នេះអាចនិយាយបានថា ជាទោសដែលមានកម្រិតស្រាល ដោយគ្រាន់តែធ្វើការពិន័យជាប្រាក់ជាចំនួន តិច ឬ ច្រើនផ្អែកតាមអំពើដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្ត។ ដោយសារតែការធ្វើដំណើរតាមដងផ្លូវមានសភាពកកស្ទះខ្លាំង ហើយជួនកាលមានសភាពមិនប្រក្រតីដោយអ្នកបើកបរមួយចំនួនហ៊ានបើកបរទាំងដែលខ្លួនមិនទាន់គ្រប់អាយុ កាលតាមច្បាប់បានកំណត់ ហេតុនេះទើបច្បាប់ចរាចរណ៍ផ្លូវគោក និងក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានបញ្ញត្តិនូវមាត្រាមួយ ចំនួនដែលតម្រូវឲ្យប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបគោរព និងអនុវត្តតាមជាក់ហិត។ ព្រោះតែការអ្នកមួយចំនួនធ្វេសប្រហែស និងមិនបានប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការធ្វើចរាចរតាមដងផ្លូវទើបចេះតែធ្វើឲ្យមានបញ្ហាកើតមានឡើង មិនតែប៉ុណ្ណោះបុគ្គល មួយចំនួនផ្សេងទៀតបានប្រើប្រាស់រថយន្តដោយខុសពីអ្វីដែលខ្លួនកំពុងតែមាន ជាកូនចំណុចតូចមួយក្នុងការចូល រួមបង្កឲ្យមានបញ្ហាតាមដងផ្លូវ។ ទោសពិន័យជាប្រាក់ គឺសំដៅលើការទទួលខុសត្រូវលើសំណងរបស់អ្នកបង្ក គ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ទៅលើជនរងគ្រោះ ដើម្បីឲ្យអ្នកបង្កអនុវត្តនូវទោសកំហុសរបស់ខ្លួនក្នុងកម្រិតស្រាលមួយ និង ដើម្បីជាការដាស់តឿនឲ្យអ្នកបង្កនោះ មានការប្រុងប្រយ័ត្នជាងមុន ក្នុងការបើកបរលើផ្លូវសាធារណៈ ជៀសវាង មានការបង្កគ្រោះថ្នាក់ជាលើកទីពីរ។ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើងបានកំណត់យ៉ាងច្បាស់អំពីការដាក់ទោសពិន័យ ជាប្រាក់ ក្នុងគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍។ យោងតាមមាត្រា ៨៣ នៃច្បាប់ចរាចរណ៍ផ្លូវគោក ដែលប្រកាសដោយ ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១១៥/០០១, ២៦ មករា ២០១៧ ដែលនៅក្នុងសារណានេះខ្ញុំសូមហៅកាត់ថា ច្បាប់ចរាចរណ៍ផ្លូវគោក បានបញ្ញត្តិថា ជនណាបើកបរដោយធ្វេសប្រហែស ខ្លីខ្លា មិនប្រុងប្រយ័ត្ន ឬ មិនគោរព កាតព្វកិច្ចដែលបទបញ្ញត្តិស្តីពីចរាចរណ៍ផ្លូវគោកតម្រូវ បណ្តាលឲ្យមានរបួសដល់អ្នកដទៃ ហើយបណ្តាលឲ្យ អ្នករងគ្រោះអសមត្ថភាពធ្វើការងារក្នុងរយៈពេលស្មើ ឬ លើសពី ៨ (ប្រាំបី) ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃកើតហេតុ ត្រូវផ្ដន្ទា ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ទៅ ២ (ពីរ) ឆ្នាំ និងត្រូវពិន័យជាប្រាក់ពី ២ ០០០ ០០០ (ពីរលាន) រៀល ទៅ ១០ ០០០ ០០០(ដប់លាន) រៀល និងអាចផ្ដន្ទាទោសដោយទោសបន្ថែមមួយ ឬ ច្រើនដូចមានចែងក្នុង មាត្រា៥៣ (ប្រភេទនៃទោសបន្ថែម) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩ បានបញ្ញត្តិពីចំណុច ដែលធ្វើការដកសិទ្ធិ ហាមឃាត់នូវសិទ្ធិមួយចំនួនរបស់បុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តខុសនូវមាត្រានេះ និងរឹបអូសវត្ថុ ឬ ឧបករណ៍ជាប់ ពាក់ព័ន្ធនឹងការធ្វើឲ្យមានកំហុស និងការផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីសម្រេចចំពោះទោសកំហុសដែលបុគ្គលណាម្នាក់បាន

^១ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា២៤, ទំព័រ ៦

ធ្វើ។ ក្រៅពីនេះ អាចមានទោសផ្សេងៗទៀត ដែលមានកំណត់នៅបទបញ្ញត្តិដោយឡែក តែនៅតែជា ទោសបន្ថែម។

១.៣.១.២. ទោសដាក់ពន្ធនាគារ

ទោសដាក់ពន្ធនាគារ គឺជាការអនុវត្តនូវច្បាប់ចរាចរណ៍តាមការកំណត់មួយ ដោយសារតែអ្នកបង្កបាន ប្រព្រឹត្តនូវកំហុសដែលមិនអាចលើកលែងបានរហូតឈានដល់កម្រិតធ្ងន់ធ្ងរ។ ការទទួលខុសត្រូវលើការបើកបរ ដែលបណ្តាលឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់អ្នកដទៃ ហើយថែមទាំងមិនបានបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌគ្រប់គ្រាន់ទៀតនោះ ដូចជាបើកបរបណ្តាលឲ្យមានរបួសមនុស្សច្រើននាក់ រត់គេចខ្លួនពីកន្លែងកើតហេតុក្នុងគោលបំណងគេចវេសពី ការទទួលខុសត្រូវ ការបើកបរដោយគ្មានប័ណ្ណបើកបរ ឬ មានមានប័ណ្ណបើកបរតែមិនត្រឹមត្រូវតាមប្រភេទយាន យន្ត បើកបរក្នុងស្ថានភាពស្រវឹង តាមច្បាប់កំណត់យ៉ាងច្បាស់អំពី អំពើល្មើសខាងលើនេះត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ឆ្នាំទៅ ៣ (បី) ឆ្នាំ និង ពិន័យជាប្រាក់ពី ៤ ០០០ ០០០ (បួនលាន) រៀល ទៅ ១៥ ០០០ ០០០ (ដប់ប្រាំលាន) រៀល។

១.៣.២. ការទទួលខុសត្រូវផ្នែករដ្ឋប្បវេណី

គោលបំណង ក្នុងការទទួលខុសត្រូវផ្នែករដ្ឋប្បវេណី មិនមានគោលបំណងឲ្យអ្នកដែលប្រព្រឹត្តអំពើ បំពានរាងចាលនោះឡើយ។ ទណ្ឌកម្មផ្នែករដ្ឋប្បវេណី ឬ ការទទួលខុសត្រូវផ្នែករដ្ឋប្បវេណី គឺមានគោលបំណង ធានានូវការផ្តល់សំណងដល់ជនរងគ្រោះ។ ទណ្ឌកម្មផ្នែករដ្ឋប្បវេណី មានដូចជា សំណងជាប្រាក់ ការហាមមិន ឲ្យធ្វើសកម្មភាពណាមួយ ការធ្វើបដិទាន¹⁰ និងការសុំអភ័យទោសជាសាធារណៈ។

រាល់ការខូចខាតដែលបានកើតដោយសារ អំពើអនីត្យានុកូលដោយខុសច្បាប់នូវសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍ ត្រូវតែជាបន្ទុករបស់បុគ្គលណាមួយ។ មាត្រា ៧៤៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីក្រុងកម្ពុជាខណ្ឌទី ១ បានកំណត់ថា បុគ្គល ដែលបំពានដោយខុសច្បាប់នូវសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍របស់ជនដទៃដោយកំហុសចេតនា ឬ ដោយអចេតនាត្រូវ ទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងការខូចខាតដែលកើតឡើងដោយអំពើនោះ។

១.៣.២.១. សំណងមិនមែនប្រាក់

ថ្វីបើប្រាក់ជា ឧបករណ៍ដែលអាចប្រើប្រាស់បានគ្រប់កាលៈទេសៈក៏ពិតមែន តែករណីខ្លះមិនអាចយក ប្រាក់ធ្វើជាការជួសជុលនូវការខូចខាត ឬ ភាពបាត់បង់របស់ជនរងគ្រោះបានទេ កាលបើបែបនេះ អ្នកដែលមាន ប្រាក់ នឹងកាន់តែបានចិត្តក្នុងការប្រព្រឹត្តនូវរាល់កំហុសដែលខ្លួនចង់ធ្វើ ទោះបីជាប៉ះពាល់អ្នកដទៃក៏ដោយ ព្រោះ

¹⁰ យោងតាមសទ្ទានុក្រមផ្នែករដ្ឋប្បវេណី ចំណុច ៨៣ មានន័យថា ការស្តារឡើងវិញនូវស្ថានភាពដើម ឬ ការប្រគល់ត្រឡប់វិញ

គេយល់ថា មានប្រាក់ គឺអាចធ្វើអ្វីៗបានគ្រប់យ៉ាង។ ដូច្នេះហើយទើបក្រុមរដ្ឋប្បវេណី បានបញ្ញត្តិមាត្រាដែលជាគោលការណ៍ក្នុងការសងសំណងដែលមិនមែនជាប្រាក់។ យោងតាម កថាខណ្ឌទី ២ និងទី ៣ នៃក្រុមរដ្ឋប្បវេណីមាត្រា ៧៥៧ បានចែងពី ករណីលើកលែងក្នុងការសងសំណងជាប្រាក់ ដោយធ្វើការសង្គ្រោះតាមការដែលជនរងគ្រោះទាមទារ មានការធ្វើបដិទាន ឬ ជនរងគ្រោះអាចហាមឃាត់មិនឲ្យមានអំពើណាមួយកើតឡើង ម៉្យាងវិញទៀត ជនរងគ្រោះអាចទាមទារវិធានស្តារកិត្តិយលឡើងវិញ ដោយឲ្យជនបង្ក សម្តែងការសុំអភ័យទោសជាសាធារណៈចំពោះទង្វើដែលខ្លួនបានធ្វើឲ្យកើតមានដល់ជនរងគ្រោះ។ វិធីទាំងនេះ គឺសុទ្ធតែមិនអាចយកប្រាក់មកធ្វើការគណនាបានឡើយ។

១.៣.២.២. សំណងជាប្រាក់

ប្រាក់ ជាឧបករណ៍ម៉្យាង ដែលមានលក្ខណៈងាយស្រួលក្នុងការទូទាត់ និងគណនា។ ផ្អែកតាម កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រុមរដ្ឋប្បវេណី មាត្រា ៧៥៧ បានចែងពី គោលការណ៍សងការខូចខាតជាប្រាក់ថា ជាគោលការណ៍សំណងនៃការខូចខាតត្រូវសងជាប្រាក់។ មានន័យថា រាល់ការខូចខាតទាំងអស់ត្រូវបានគេគណនាជាសាច់ប្រាក់ ទាំងសំណងជាទ្រព្យ ដូចជាខូចខាតលើវត្ថុប្រើប្រាស់ បាត់បង់សមត្ថភាពការងារ ជាមួយនឹងចំណាយទាំងសោហ៊ុយលើការព្យាបាលសម្រាកនៅមន្ទីរពេទ្យ និងសំណងមិនមែនជាទ្រព្យ ជាប្រភេទសំណងលើសកិអារម្មណ៍ដើម្បីជាភាពងាយស្រួលក្នុងការដោះស្រាយវិវាទក្រោយជនរងគ្រោះទទួលរងព្យសនកម្ម ហើយប្រសិនបើគ្មានមូលហេតុចាំបាច់ណាមួយទេ ចៅក្រមត្រូវកំណត់អំពីសំណងដែលត្រូវសងដល់ជនរងគ្រោះ ឬ អ្នករងគ្រោះជាទឹកប្រាក់។

១.៣.៣. ការទទួលខុសត្រូវរដ្ឋបាល

គោលបំណង ក្នុងការទទួលខុសត្រូវរដ្ឋបាល គឺសំដៅលើការទទួលខុសត្រូវ ដែលកើតមានឡើងដោយការមិនគោរពច្បាប់ចរាចរណ៍ផ្លូវគោក។ ទណ្ឌកម្មផ្នែករដ្ឋបាលមានដូចជា ការជាកពិន័យជាសាច់ប្រាក់ ក្នុងករណីដែលមានទោស ឬ កំហុសស្រាល ការផ្អាក ឬ ដកហូតប័ណ្ណបើកបរ ដោយគិតពីរយៈពេលវែង ឬ ខ្លី បន្ទាប់ពីបានបង្កបញ្ហានៅតាមដងផ្លូវដោយការបើកបរ និងការបញ្ឈប់ការបើកបរ គឺមិនត្រូវបានគិតពីរយៈពេលអ្វីនោះឡើយ មានន័យថាបញ្ឈប់មិនឲ្យមានសិទ្ធិក្នុងការធ្វើចរាចរ ឬ បើកបរបន្តទៀត។

១.៣.៣.១. ការដកហូតប័ណ្ណបើកបរ

ព្រោះតែការមិនគោរពច្បាប់ចរាចរណ៍ផ្លូវគោក អ្នកប្រើប្រាស់លើផ្លូវសារធារណៈមួយចំនួនធំតែងតែបង្ហាញឆន្ទៈរបស់ខ្លួនដោយប្រើសិទ្ធិ អំណាចរបស់ខ្លួនតាមតែការចង់ធ្វើ ហើយបើកបរទាំងបំពាន ជាហេតុនាំឲ្យមានកំហុសក្នុងការបើកបរ និងអាចធ្វើឲ្យមានការពិន័យថែមទៀត។

ផ្អែកតាមមាត្រា ៦២ នៃច្បាប់ចរាចរណ៍ផ្លូវគោក “មន្ត្រីនគរបាលចរាចរណ៍ផ្លូវគោកមានសិទ្ធិដកប័ណ្ណ

បើកបរ ព្យួរទុកក្នុងរយៈពេលមិនលើសពី៧ (ប្រាំពីរ) ថ្ងៃ និងដកពិន្ទុដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៤៣ នៃច្បាប់នេះ ចំពោះបទល្មើសណាមួយដូចខាងក្រោម៖

- ១-បើកបរខុសទិសចរាចរណ៍ ឬ បើកបរតាមទិសចរាចរណ៍ដែលមានស្លាកសញ្ញាហាមឃាត់។
- ២-បើកបរដោយល្បឿនលើសចាប់ពី ៤០ (សែសិប) គីឡូម៉ែត្រក្នុងមួយម៉ោងឡើងទៅល្បឿនដែលបានកំណត់ក្នុងច្បាប់នេះ។
- ៣-មិនគោរពសិទ្ធិអាទិភាព។
- ៤-មិនគោរពស្លាកសញ្ញាឈប់ ឬ ឆ្លឹងសញ្ញាចរាចរណ៍ពណ៌ក្រហម ឬ ពណ៌ក្រហមភ្លឺបង្កៃតៗ។
- ៥-បើកបរយាន ដែលមានកង់ច្រវាក់ដែកផ្ទាល់នៅលើផ្លូវក្រាលកៅស៊ូ។ មន្ត្រីនគរបាលចរាចរណ៍មិនត្រូវដកហូតប័ណ្ណបើកបរ និងឯកសារផ្សេងៗ របស់យានយន្តក្នុងករណីពុំមានចែងក្នុងច្បាប់នេះ។¹¹

១.៣.៣.២ ការបញ្ឈប់ការបើកបរ

ការដែលឈានដល់ការបញ្ឈប់ការបើកបរ សុទ្ធសឹងតែជាការអនុវត្ត តាមបែបចាប់បង្ខំរបស់មន្ត្រីនគរបាលដែលមានសមត្ថកិច្ច។ នៅពេលដែលមានករណីគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍មួយកើតឡើងម្ចាស់រថយន្ត ឬ អ្នកគ្រប់គ្រងរថយន្ត ត្រូវបញ្ឈប់ការបើកបរភ្លាម កាលបើដឹងថាខ្លួនមានកំហុសក្នុងការបើកបរ ដើម្បីចូលខ្លួនមកដោះស្រាយតាមផ្លូវច្បាប់។ ផ្ទុយទៅវិញការអនុវត្តច្បាប់ចរាចរណ៍ហាក់បីដូចជាចាកឆ្ងាយពីច្បាប់ដែលបានចែង ជាក់ស្តែង គឺអ្នកបើកបរតែងព្យាយាមធ្វើការរត់គេចពីការទទួលខុសត្រូវ។ ជាធម្មតាអ្នកបង្កងាយមានមានគ្រោះថ្នាក់ គឺវាខុសច្បាប់រួចទៅហើយ តែនៅពេលដែលខ្លួនបានបង្កហើយ ថែមទាំងព្យាយាមបើករត់ទៀតនោះគឺ ធ្វើឲ្យមានកំហុសកាន់តែមានធ្ងន់ធ្ងរទៅទៀតដែលជាហេតុនាំមានការបញ្ឈប់ការបើកបរ។

¹¹ ច្បាប់ចរាចរណ៍ផ្លូវគោក, មាត្រា ៦២

ជំពូកទី២

ការទទួលខុសត្រូវលើអំពើអនីត្យានុកូលករណីរថយន្ត

បន្ទាប់ពីបានដឹងចំណុចមួយចំនួនក្នុងជំពូកទី ១ រួចមក សម្រាប់ជំពូកទី ២នេះនឹងត្រូវផ្តោតសំខាន់ទៅលើ (២.១) លក្ខខណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវលើរថយន្ត និង(២.២) ការរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវ ពេលដែលស្ថិតនៅស្ថានភាពមួយចំនួន។

២.១. លក្ខខណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវលើរថយន្ត

អំពើអនីត្យានុកូលត្រូវបានបែងចែកជាពីរ។ ទី១ អំពើអនីត្យានុកូលដែលជាការទទួលខុសត្រូវដោយផ្អែកលើកំហុស។ ទី២ អំពើអនីត្យានុកូលពិសេស ដែលជាការទទួលខុសត្រូវដោយផ្អែកលើផលប្រយោជន៍ ឬ ភាពគ្រោះថ្នាក់។

ការទទួលខុសត្រូវលើអំពើអនីត្យានុកូលករណីរថយន្ត គឺជាការទទួលខុសត្រូវដោយ ផ្អែកលើភាពគ្រោះថ្នាក់។ ដែលផ្តល់ការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់អ្នកដទៃ ត្រូវបានផលិតយ៉ាងច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ ហើយម៉្យាងវិញទៀត វាកើតមាននូវស្ថានភាពដែលអាចបង្កឲ្យមានការខូចខាតដែលមានវិសាលភាពធំធេង។ ដោយសារតែមាននូវករណីជាច្រើនដែលជនរងគ្រោះមិនត្រូវបានសង្គ្រោះតាមគោលការណ៍ទទួលខុសត្រូវដោយផ្អែកលើកំហុស ទើបមានចំណោទបញ្ហាជាច្រើនចំពោះគោលការណ៍នេះ។ ដោយហេតុនេះហើយទើបលេចចេញនូវទស្សនៈដែលថា បើទោះបីជាមិនមែនជាបញ្ហាអំពីចេតនា ឬ កំហុសក៏ដោយ ក៏ត្រូវមានការទទួលខុសត្រូវលើការខូចខាតដែរ ដោយសារតែផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា ចារីបានបង្កឲ្យមានហានិភ័យដ៏ធំធេងដល់សង្គម ឬ ដល់ជនរងគ្រោះ។¹² ដូចនេះ នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីបានកំណត់ពី កំហុសអចេតនាដែលជាការបំពានករណីយកិច្ចព្យាករទុកជាមុន និងករណីយកិច្ចជៀសវាង ហើយករណីយកិច្ចទាំងពីរនេះដាក់បន្ទុកលើភាគី តែនៅក្នុងករណីដែលបានព្យាករទុកជាមុន។

២.១.១. ព្យសនកម្ម

នៅពេលដែលកើតមាននូវព្យសនកម្ម ការទទួលខុសត្រូវនូវសំណងទៅលើព្យសនកម្មជាប់មកជាមួយគ្នាដែរ វាជាគោលការណ៍មួយដែលច្បាប់បានបង្កើតឡើងសម្រាប់អនុវត្តចំពោះជនបង្កដែលបានប្រព្រឹត្តនូវបទល្មើស ដែលបង្កឲ្យមានការខូចខាតកើតឡើងទៅលើជនរងគ្រោះ។ ចំពោះការគណនាសំណង គឺត្រូវបានប្រែប្រួលទៅតាមការខូចខាតនៃអំពើបំពាន។ ដូច្នោះ សិទ្ធិក្នុងការទាមទារសំណងក៏មានការប្រែប្រួលទៅតាមប្រភេទ

¹² សេចក្តីផ្តើមនីតិរដ្ឋប្បវេណី បោះពុម្ពលើកទី៥ ភ្នំពេញ ឆ្នាំ ២០១១ ទំព័រ ១០៤

ផ្សេងគ្នាផងដែរ។ ដោយក្នុងនោះ ប្រភេទនៃការបំពានមានដូចជា ការបែកបាក់វត្ថុ ការបំពានលើរូបរាងកាយ និង ការបំពានលើអាយុជីវិត។

២.១.១.១. ព្យសនកម្មដោយការបែកបាក់វត្ថុ

ការបែកបាក់វត្ថុ សំដៅដល់ស្ថានភាពនៃវត្ថុត្រូវបានរងការខូចខាត ឬ បាត់បង់នូវតម្លៃដោយសារតែអំពើ អនីត្យានុកូល។ វត្ថុដែលបែកបាក់ត្រូវបានជួសជុល ឬ បានជំនួសដោយវត្ថុថ្មីរួចជាស្រេច ចំណែកឯផ្លូវចិត្តរបស់ អ្នករងគ្រោះក៏ត្រូវបានជួសជុល ឬ បដិទានរួចរាល់ដែរ។ ដោយយោងតាមមាត្រា ៧៥៩ នៃ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី បាន បញ្ញត្តិពី ការទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដោយសារការបាក់បែកវត្ថុ។ ដូច្នោះ ជាគោលការណ៍ កាលណាមាន ការខូចខាតដោយការបាក់បែកវត្ថុ ជនរងគ្រោះ ឬ អ្នករងគ្រោះមានសិទ្ធិក្នុងការទាមទារ របស់ដែលបានបែកបាក់ នោះមកវិញ ដោយការជួសជុល ឬ ការជំនួសវត្ថុចាស់ តែមានរូបរាង និងគុណភាពប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។ ទោះបីជាក្រមរដ្ឋប្បវេណីបានបើកចំហ ឲ្យជនបង្កអាចសងនូវវត្ថុជំនួស ឬ ការជួសជុលពិតមែន តែក៏មានវត្ថុមួយ ចំនួនដែលមិនអាចសងមកវិញបាន ព្រោះតែវត្ថុនោះមានតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន ដែលជាការដូចអ្នកមានគុណជូនក្នុងថ្ងៃ កំណើតហើយជារត្តុចុងក្រោយដែលជនរងគ្រោះបានទទួល និងមិនអាចសងជារត្តុថ្មីជំនួសបានឡើយ ដូចនេះ ជនរងគ្រោះអាចធ្វើការទាមទារសំណងជាជំនួសចិត្ត ដោយផ្អែកទៅតាម មាត្រា ៧៤៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី បាន បញ្ញត្តិពី សំណងខូចខាតមិនមែនជាទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលបុគ្គលទទួលការខុសត្រូវតាមការបញ្ជាក់បង្ហាញនៃអំពើ អនីត្យានុកូល ត្រូវសងការខូចខាតចំពោះអ្វីមិនមែនជាទ្រព្យសម្បត្តិផងដែរ។

២.១.១.២. ព្យសនកម្មដោយការចំពានលើរូបរាងកាយ

អំពើបំពានលើរូបរាងកាយ សំដៅលើការបំពានលើផ្នែកណាមួយនៃរូបរាងកាយ មិនថាជាផ្នែកដែល សំខាន់ ឬ មិនសំខាន់ឡើយ ហើយលទ្ធផលនៃការបំពានមិនបណ្តាលឲ្យជនរងគ្រោះបាត់បង់ជីវិតឡើយ ដែល ការបំពាននេះ គឺមានភាពខុសគ្នានឹងការបំពានលើជីវិត។ រាងកាយ ជាបូរណភាពនៃសិទ្ធិបុគ្គល ដែលត្រូវបាន ការពារដោយច្បាប់ ហើយមិនអាចឲ្យបុគ្គលណាម្នាក់បំពានដោយសេរីបានឡើយ។ ការបំពានលើរូបរាងកាយ មានលក្ខណៈធ្ងន់ស្រាលជាងការបំពានលើជីវិត ប៉ុន្តែមានភាពគ្រោះថ្នាក់ជាងការធ្វើឲ្យបែកបាក់វត្ថុ។ នៅពេល មានការបំពានលើរូបរាងកាយ ជនរងគ្រោះ អាចទាមទារសំណងការខូចខាតផ្នែកទ្រព្យសម្បត្តិសោហ៊ុយ ព្យាបាល ប្រាក់ចំណូលដែលមិនអាចទទួលបាន និងផ្នែកផ្លូវចិត្ត ដែលជាសំណងសតិអារម្មណ៍។ ក្រោយពេល រងនូវអំពើអនីត្យានុកូល ជនរងគ្រោះបានសម្រាកព្យាបាលដែលត្រូវចំណាយជាប្រាក់។ ចំពោះថ្លៃព្យាបាលនេះ ជនរងគ្រោះអាចទាមទារបាននូវ ថ្លៃព្យាបាលដែលមាននៅពេលបច្ចុប្បន្ន និងថ្លៃព្យាបាលដែលត្រូវចំណាយនៅ ពេលអនាគត។ ម៉្យាងទៀត ការដែលមិនអាចទៅប្រកបការងារនៅពេលព្យាបាល ជាហេតុបណ្តាលឲ្យ ជនរងគ្រោះ

បាត់បង់នូវប្រាក់ចំណូលរបស់ខ្លួន មិនតែប៉ុណ្ណោះ ទោះបីការព្យាបាលបានបញ្ចប់ហើយក៏ពិតមែន តែសមត្ថភាព ពលកម្មរបស់ជនរងគ្រោះមិនបានដូចដើមឡើយ។ កត្តាទាំងនេះ បានធ្វើឲ្យប្រាក់ចំណូលរបស់ជនរងគ្រោះថយ ចុះ វាជាការខូចខាតដែលត្រូវទទួលបានការជួសជុលពីអ្នកបង្កអំពើបំពាន ម៉្យាងទៀត ចំពោះប្រាក់ចំណូលដែល មិនអាចទទួលបានក្នុងអំឡុងពេលដែលសម្រាកព្យាបាល ឬ ប្រាក់ចំណូលមិនទទួលបាននាពេលអនាគត ដោយសារផលវិបាកដែលបានបន្សល់ក្រោយការព្យាបាល ជនរងគ្រោះគឺ អាចធ្វើការទាមទារបានដែលអ្វីទាំង នេះបានបញ្ញត្តិ នៅមាត្រា ៧៦១ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី។ ការប៉ះពាល់រូបរាងកាយ បានបណ្តាលឲ្យ ប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់ផ្លូវចិត្ត របស់ជនរងគ្រោះនៅពេលដែលកំពុងព្យាបាល និងក្រោយការព្យាបាល ដែលមាន នៅបញ្ញត្តិមាត្រា ៧៦១ កថាខណ្ឌទី ៣។

២.១.១.៣. ព្យាបាលដោយការបំពានលើជីវិត

ការខូចខាតដោយការបំពានលើជីវិត សំដៅដល់ ការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីមរណភាពរបស់ ជនរងគ្រោះ។ ការបាត់បង់ជីវិតរបស់ជនរងគ្រោះ គឺជាការខូចខាតក៏ធំធេង ដែលមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន ដែល ទាមទារឲ្យមានការទទួលខុសត្រូវធំធេង។ ការទាមទារសំណងការខូចខាតពេលជនរងគ្រោះទទួលមរណភាព គឺ ជាសិទ្ធិរបស់បុគ្គលនៅរស់ ត្រូវបានគេ ហៅថាជា អ្នករងគ្រោះ។ នៅពេលដែលលក្ខខណ្ឌនៃអំពើអនីត្យានុកូល បានបំពានរហូតដល់ជនរងគ្រោះបាត់បង់ជីវិតនឹងធ្វើឲ្យមានការខូចខាតដល់អ្នករងគ្រោះ ជនដែលទទួលជីវិត ពីជនរងគ្រោះ (របបផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពដែលទទួលបានពីជនរងគ្រោះ) និងញាតិរបស់ជនរងគ្រោះ។ ក្នុងអំឡុងពេល ក្រោយពីអំពើបំពាន និងមុនពេលទទួលមរណភាព ជនរងគ្រោះបានចំណាយសេហ្វិយព្យាបាល និងមិនអាច ទទួលបានប្រាក់ចំណូលរបស់ខ្លួនឡើយ ដែលនាំឲ្យអ្នករងគ្រោះ ឬ ញាតិអាចទាមទារសំណងវិញបាន ចំពោះថ្លៃ ព្យាបាល ប្រាក់ចំណូលដែលមិនទទួលបានក្នុងរយៈពេលព្យាបាល និងសំណងជាសតិអារម្មណ៍ ព្រោះការខូច ខាតផ្លូវចិត្ត ឬ សតិអារម្មណ៍នៅទីនេះបានកើតដោយសារតែការរួមរស់ជាមួយគ្នា និងមនោសញ្ចេតនាដែលមាន រវាងជនរងគ្រោះ និងអ្នករងគ្រោះ ឬ ញាតិ។ ក្នុងចំណុចនេះក្រមរដ្ឋប្បវេណី ក៏បានបញ្ញត្តិផងដែរ នៅមាត្រា ៧៦០ ដោយកថាខណ្ឌទី ១ បានចែងពីការទាមទារសំណងពីអ្នកបង្កអំពើព្យាបាលកម្មតាំងពីពេលដែលកើតមានអំពើ បំពានរហូតដល់ពេល ដែលជនរងគ្រោះទទួលមរណភាព ចំណែកកថាខណ្ឌទី ២ ចែងពីសេហ្វិយដែល អ្នករងគ្រោះ ក៏ដូចជាបុគ្គលដែលទទួលជីវិតអាចទាមទារបានក្រោយពីការទទួលមរណភាព និងសេហ្វិយធ្វើ បុណ្យជនរងគ្រោះ រីឯកថាខណ្ឌទី ៣ បានលើកពីចំណុចដែលជនរងគ្រោះទទួលមរណភាព ហើយសហព័ទ្ធ ញាតិនៅថ្នាក់ទី១ ដែលមានកូន ឪពុក ម្តាយ និងញាតិដែលរស់នៅជាមួយគ្នាអាចធ្វើការទាមទារសំណងការខូច ខាតផ្នែកសតិអារម្មណ៍បាន ព្រោះតែមរណភាពរបស់ជនរងគ្រោះ។

២.១.២. បុគ្គលជាកម្មសិទ្ធិករ ឬ អ្នកគ្រប់គ្រងនៃថយន្ត

ទ្រព្យទាំងឡាយសុទ្ធសឹងតែមានម្ចាស់ម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ក្នុងការមើលថែរក្សា និងគ្រប់គ្រងឲ្យបានល្អ មិនត្រឹមតែជាចលន ឬ អចលនទេ ដោយឡែក រថយន្តក៏ដូចគ្នាដែរ គឺត្រូវតែមានម្ចាស់ ឬ កម្មសិទ្ធិករ ឬ អ្នក គ្រប់គ្រងដើម្បីមើលការខុសត្រូវលើតួរថយន្តទាំងមូល រួមទាំងផ្នែកម៉ាស៊ីនផងដែរ។ ក្នុងចំណុចនេះ យើងខ្ញុំនឹងធ្វើ ការបែងចែកជាពីរគឺ បុគ្គលជាកម្មសិទ្ធិករ ឬ អ្នកគ្រប់គ្រងក្នុងការទទួលខុសត្រូវលើព្យាបាលសកម្មដែលអ្នកណាម្នាក់ បានបង្កឲ្យកើតមានបញ្ហា។

២.១.២.១. បុគ្គលជាកម្មសិទ្ធិករនៃថយន្ត

កម្មសិទ្ធិករ គឺជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃចលនទ្រព្យ ឬអចលនទ្រព្យរួមមានរូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គល។ កម្មសិទ្ធិករ សំដៅទៅលើសិទ្ធិជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃចលនទ្រព្យ ឬ អចលនទ្រព្យ ដែលបុគ្គលនោះអាចប្រើប្រាស់ អាស្រ័យផល និងចាត់ចែងវត្ថុទាំងនោះដោយសេរីបាននៅក្នុងទំហំដែលច្បាប់បានកម្រិត ដែលមាននៅមាត្រា ១៣៨ នៃ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី។ បើទោះបីបុគ្គលជាកម្មសិទ្ធិករ ឬជាម្ចាស់មានសិទ្ធិយ៉ាងពេញបរិបូណ៌ក្នុងការ ប្រើប្រាស់សិទ្ធិនៃកម្មសិទ្ធិដែលខ្លួនមានយ៉ាងណាក៏ក៏សិទ្ធិនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយមានដែនកំណត់មួយ ច្បាស់លាស់ផងដែរ។¹³

ក. ករណីបុគ្គលជាកម្មសិទ្ធិករគ្មានការចាត់វាងទេ

ផ្នែកតាមមាត្រា ៧៤៣ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបានចែងថា៖ បុគ្គលដែលបំពានដោយខុស ច្បាប់នូវសិទ្ធិ ឬ ផលប្រយោជន៍របស់ជនដទៃដោយកំហុសចេតនា ឬ ដោយកំហុសអចេតនាត្រូវទទួលខុសត្រូវ ក្នុងការសងការខូចខាតដែលកើតឡើងដោយអំពើនោះ។ ការបំពានដោយខុសច្បាប់នៅក្នុងទីនេះ មានន័យថា មិនត្រឹមតែការបំពានច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌតែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំង ជាអំពើមួយដែលផ្ទុយទៅនឹងវិន័យសង្គម។ ដូច្នោះករណីយកិច្ចដែលត្រូវរៀនសាងគឺ ស្ទើរតែជាន់គ្នាជាមួយនឹងភាពខុសច្បាប់។¹⁴

បើនិយាយទាក់ទងទៅនឹងកំហុសរបស់ម្ចាស់រថយន្តគឺ សំដៅលើកំហុសរបស់ម្ចាស់រថយន្តដែលកើត ឡើងដោយសារ ការធ្វេសប្រហែស ការខ្លីខ្លា ឬ ការខ្វះការប្រុងប្រយ័ត្នរបស់ខ្លួនដែលបានបង្កឲ្យមានការខូចខាត ដូចជាកំហុសក្នុងការបើកបររថយន្តបើកក្នុងល្បឿនលឿនហួសកំណត់ ដែលជាហេតុបង្កអោយមានគ្រោះថ្នាក់ ចរាចរណ៍ បង្កជារបួសស្នាមនាំខាតបង់ពេលវេលា និងប្រាក់កាសរបស់ជនរងគ្រោះ ឬ ឈានដល់ការបាត់បង់ អាយុជីវិតក៏មាន។

¹³ អាចរកបាននៅ <http://bizdoctors.asia/> ពីអ៊ីទៅជា-ប្រទានកម្ម-លទ/ ថតចម្លងថ្ងៃទី ៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩
¹⁴ សេចក្តីពន្យល់ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ភាគី ២ រៀបចំដោយ ក្រុមការងារនៃអនាគតគ្រប់គ្រងបណ្តុះបណ្តាល នៅសាលាភូមិន្ទចៅក្រមនៃរាជបណ្ឌិត សភាវិជ្ជាជីវៈតុលាការ កែសម្រួលលើការបោះពុម្ពលើកទី ១ រាជធានីភ្នំពេញ ខែ មេសា ឆ្នាំ២០១៣

យោងតាមមាត្រា ៨ ថ្មី កថាខណ្ឌទី ២ នៃច្បាប់ចរាចរណ៍ផ្លូវគោកបានចែងថា “នៅពេលបើកបរ យានជំនិះ អ្នកបើកបរត្រូវមានស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្នជាប់ជានិច្ច ហើយស្ថិតក្នុងស្ថានភាពដែលអាចធ្វើសកម្មភាព បើកបរបានយ៉ាងស្រួល និងឆាប់រហ័សជាពិសេសលទ្ធផល នៃការធ្វើចលនា មិនត្រូវអោយមានការខាន ឡើយ។” ម៉្យាងនៅមាត្រា ៧២ កថាខណ្ឌទី ២ នៃច្បាប់ចរាចរណ៍ផ្លូវគោក ក៏បានបញ្ញត្តិផងដែរពីការទទួល ខុសត្រូវទាំងផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ និងរដ្ឋប្បវេណីរបស់អ្នកបើកបរ “អ្នកគ្រប់គ្រង ឬ កម្មសិទ្ធិករត្រូវទទួលខុសត្រូវផ្នែក រដ្ឋប្បវេណីក្នុងករណី យានជំនិះរបស់ខ្លួនបានបង្កអោយមានគ្រោះថ្នាក់ដល់អ្នកដទៃ។”

យើងបានដឹងច្បាស់ហើយថា ប្រទេសកម្ពុជាគឺ ជាប្រទេសអនុវត្តច្បាប់ ដូចនេះដើម្បីក្លាយជាម្ចាស់កម្ម សិទ្ធិករលើរថយន្ត និងមានសិទ្ធិពេញលេញក្នុងការបើកបរបាន លុះត្រាតែខ្លួនបានបំពេញបែបបទមួយចំនួន ដូច ជា៖ ប័ណ្ណសម្គាល់យានយន្ត (កាតត្រី) ប័ណ្ណបើកបរ ការចុះបញ្ជីរថយន្ត និងការត្រួតពិនិត្យរថយន្ត។

ខ.ករណីបុគ្គលជាកម្មសិទ្ធិករមានការធានារ៉ាប់រង

ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង គឺជាក្រុមហ៊ុនដែលធ្វើការធានារ៉ាប់រងទៅលើអាយុជីវិត និងការធានារ៉ាប់រងទូទៅ។ ការធានារ៉ាប់រង គឺជាកិច្ចសន្យាមួយដែលធ្វើឡើងរវាងភាគីពីរ គឺរវាងធានាការី ដែលជាក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង និង អ្នកកាន់ប័ណ្ណធានារ៉ាប់រង សំដៅទៅលើអ្នកត្រូវបានធានារ៉ាប់រង ដែលក្នុងនោះអ្នកត្រូវបានធានារ៉ាប់រងត្រូវបង់ឱ្យ ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងនូវទឹកប្រាក់មួយចំនួនដែលឱ្យឈ្មោះថា បុព្វលាភធានារ៉ាប់រង។ សម្រាប់ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង គឺ ត្រូវធ្វើសំណងដល់អ្នកដែលត្រូវបានធានារ៉ាប់រងវិញនូវផលប្រយោជន៍ ឬ ទឹកប្រាក់មួយចំនួនសម្រាប់ការខូចខាត ការ បាត់បង់ទ្រព្យសម្បត្តិដែលបង្កឡើងដោយហេតុការណ៍គ្រោះថ្នាក់ ឬ ធ្វើសំណងនៅពេលភាគីទាំងពីរបានឈាន ដល់ការកំណត់នៃការព្រមព្រៀងមួយ។¹⁵

ការធានារ៉ាប់រង នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើង មានពីរប្រភេទ គឺធានារ៉ាប់រងទូទៅ និងធានារ៉ាប់រងជីវិត។

ការធានារ៉ាប់រងទូទៅ ជាកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងដែលធ្វើឡើងរវាងអ្នកត្រូវបានធានារ៉ាប់រង និងក្រុមហ៊ុន ធានារ៉ាប់រងដែលក្នុងនោះ ការបង់បុព្វលាភធានារ៉ាប់រង ត្រូវធ្វើឡើង ដើម្បីធានាហានិភ័យលើទ្រព្យសម្បត្តិ ភារៈទទួលខុសត្រូវ និងសុខភាព។ ការធានារ៉ាប់រងភារៈទទួលខុសត្រូវ ជាកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងលើទឹកប្រាក់ សំណងដែល អ្នកត្រូវបានធានារ៉ាប់រង មានកាតព្វកិច្ចបង់ឱ្យតតិយជន ដែលទទួលរងរបួសលើរូបរាងកាយ ឬ អាយុជីវិត ឬ ទទួលរងការខូចខាតលើទ្រព្យសម្បត្តិដោយសារ ទង្វើរបស់អ្នកត្រូវបានធានារ៉ាប់រង ឬ សកម្មភាព ដែលស្ថិតក្រោមការទទួលខុសត្រូវរបស់ អ្នកត្រូវបានធានារ៉ាប់រង។ ប្រភេទផលិតផលធានារ៉ាប់រងភារៈទទួល ខុសត្រូវរួមមាន ការធានារ៉ាប់រងភារៈទទួលខុសត្រូវយានយន្ត ការធានារ៉ាប់រងភារៈទទួលខុសត្រូវការដ្ឋាន ការ

¹⁵ ច្បាប់ស្តីពីធានារ៉ាប់រង, នស/រកម/០៨១៤/០២១, កក្កដា, ២០១៤, មាត្រា ៤

ធានារ៉ាប់រងការៈទទួលខុសត្រូវការដឹកជញ្ជូនអ្នកដំណើរ។¹⁶ ការធានារ៉ាប់រងទូទៅ អាចមានរយៈពេលវែង ឬ ខ្លី ដោយតម្រូវឱ្យធ្វើ ១ឆ្នាំម្តង ដើម្បីដឹងពីបម្រែបម្រួលរបស់អតិថិជនប្រចាំឆ្នាំ។ ធានារ៉ាប់រងនេះគេមិនដឹងថា ពេលណាអាចនឹងមានបញ្ហាកើតឡើងឡើយ។

ការធានារ៉ាប់រងជីវិត ជាកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងដែលធ្វើឡើងរវាងអ្នកត្រូវបានធានារ៉ាប់រង និងក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងដែលក្នុងនោះ ការបង់បុព្វលាភធានារ៉ាប់រងត្រូវធ្វើឡើងដើម្បីធានាទៅលើការស្លាប់ ឬ ការរស់រានមានជីវិតដោយអាច រួមបញ្ចូលការធានារ៉ាប់រង លើគ្រោះថ្នាក់បុគ្គល ជំងឺធ្ងន់ធ្ងរ ឬ ជំងឺទូទៅ។ ប្រភេទផលិតផលធានារ៉ាប់រងអាយុជីវិត មានការធានារ៉ាប់រងមានកាលកំណត់ ការធានារ៉ាប់រងមួយជីវិតកាល ការធានារ៉ាប់រងទាយដ្ឋាន ការធានារ៉ាប់រងធនលាភ។ ការធានារ៉ាប់រងមានកាលកំណត់ ជាការធានារ៉ាប់រងអាយុជីវិត នៅពេលដែលអ្នកត្រូវបានធានារ៉ាប់រង បានស្លាប់នៅក្នុងរយៈពេលដែលបានកំណត់ជាក់លាក់ណាមួយដូចជា ៥(ប្រាំ) ឬ ១០(ដប់) ឆ្នាំ ឬ ស្លាប់នៅមុនអាយុដែលបានកំណត់ទុកដោយផ្តល់ផលប្រយោជន៍ទៅឱ្យអ្នកទទួលផលដូចបានកំណត់ក្នុងកិច្ចសន្យានោះ។¹⁷

ដូចដែលយើងបានដឹងហើយថា នៅកម្ពុជាមានធានារ៉ាប់រងពីរគឺ ការធានារ៉ាប់រងទូទៅ និងការធានារ៉ាប់រងជីវិត។ ការធានារ៉ាប់រងលើថយន្តក៏ស្ថិតនៅក្នុងធានារ៉ាប់រងទូទៅដែរ។ យោងតាមមាត្រា ៣៣ និង ៣៤ នៃច្បាប់ស្តីពីការធានារ៉ាប់រង បានបញ្ជាក់ថា រូបវន្តបុគ្គល ឬ នីតិបុគ្គលជាម្ចាស់ថយន្តដែលប្រកបអាជីវកម្មក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវមានធានារ៉ាប់រងយានយន្តរបស់ខ្លួន ពីក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងណាមួយលើការៈទទួលខុសត្រូវ ចំពោះរាល់ការខូចខាតបង្កឡើងដល់តតិយជន ដែលបណ្តាលមកពី សកម្មភាពនៃយានយន្តរួមទាំងរ៉ឺម៉កសណ្តោងគ្រប់ប្រភេទ។ ការធានារ៉ាប់រងនេះ មិនត្រឹមតែមានប្រសិទ្ធភាពចំពោះម្ចាស់យានយន្ត ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវមានប្រសិទ្ធភាពផងដែរចំពោះអ្នកបើកបរ និងអ្នកកាន់កាប់ថែទាំយានយន្ត។ ហើយប្រភេទយានយន្តប្រកបអាជីវកម្មទាំងឡាយដែលត្រូវមានការធានារ៉ាប់រងត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ។ ប្រភេទយានយន្តផ្សេងទៀតដែលតម្រូវឱ្យមានការធានារ៉ាប់រងជាកាតព្វកិច្ច ក្រៅពីយានយន្តដែលកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៣៣ នៃច្បាប់នេះត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ។

នៅពេលមានករណីគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍មួយកើតឡើង សម្រាប់បុគ្គលដែលមានធានារ៉ាប់រង ហើយបង្កឱ្យជនរងគ្រោះរងរបួសស្នាម ឬ ស្លាប់ដោយសារ យានយន្តដែលមានការធានារ៉ាប់រងបង្កឡើង ដូច្នេះក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង ត្រូវធ្វើសំណងចំពោះរាល់ការខូចខាតអន្តរាយនោះ ឱ្យបានទាន់ពេលវេលា ដែលសមស្របតាមកម្រិតនៃការខូចខាត។¹⁸

¹⁶ ច្បាប់ស្តីពីធានារ៉ាប់រង, នស/រកម/០៨១៤/០២១, កក្កដា, ២០១៤, មាត្រា ២៣

¹⁷ ច្បាប់ស្តីពីធានារ៉ាប់រង, នស/រកម/០៨១៤/០២១, កក្កដា, ២០១៤, មាត្រា ២៧

¹⁸ ច្បាប់ស្តីពីធានារ៉ាប់រង, នស/រកម/០៨១៤/០២១, កក្កដា, ២០១៤, មាត្រា ៣៥

ដោយឡែកប្រសិនបើការបើកបរដោយបំពាននោះ មានកម្រិតគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ ហើយគេរកឃើញនូវ កំហុសមានកម្រិតធ្ងន់ ដែលមិនអាចលើកលែងបាន នឹងអាចឈានដល់ការជាប់ពន្ធនាគារផងនោះ ទោះបីជា មានក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងជួយដោះស្រាយ និងសម្រួលក្នុងវិវាទរវាងភាគីទាំងពីរ ដែលបានបង្កើតឡើងក៏ដោយ ក៏ជនបង្កជាប់ខាតត្រូវជាប់ពន្ធនាគារដដែល ព្រោះថា ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងអាចជួយតែសំណងលើខូចខាតតែ ប៉ុណ្ណោះ តែការទទួលខុសត្រូវអ្វីផ្សេងទៀត គឺជនបង្កត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយខ្លួនឯង។

២.១.២.២. អ្នកគ្រប់គ្រងរថយន្ត

ជាទូទៅ អ្នកគ្រប់គ្រងរថយន្ត សំដៅលើអ្នកបើកបររថយន្តតែមិនមែនជាម្ចាស់រថយន្ត ឬ អាចហៅបាន ថា កម្មសិទ្ធិករ។ ក្រៅពីនេះ អ្នកគ្រប់គ្រងរថយន្ត អាចជាបុគ្គលផ្សេងក្រៅពីអ្នកបើកបរផ្ទាល់។ យោងតាមមាត្រា ៧៥២ នៃ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី វាក្យខណ្ឌទី ១ បុគ្គលជាកម្មសិទ្ធិករ ឬ អ្នកគ្រប់គ្រងរថយន្ត គ្រឿងចក្រសម្រាប់ដឹក ជញ្ជូនផ្សេងទៀត គ្រឿងផ្ទុះ វត្ថុធាតុវិទ្យុសកម្ម វត្ថុធាតុគីមីដែលមានជាតិពុល អតិសុខុមប្រាណខត្យាត ឬ គ្រឿង ដែលមានកម្រិតគ្រោះថ្នាក់ខ្ពស់ផ្សេងទៀតត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងការខូចខាតដែលបង្កដល់អ្នកដទៃដោយ សារវត្ថុគ្រោះថ្នាក់ដែលខ្លួនមានកម្មសិទ្ធិ ឬ គ្រប់គ្រង។ ដោយសារតែការខូចខាត កើតចេញពីវត្ថុគ្រោះថ្នាក់ មាន កម្រិតខ្ពស់ ហើយដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍ និងដោះស្រាយនូវសំណងដល់ជនរងគ្រោះ ឬ អ្នករងគ្រោះឲ្យមាន ប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ កម្មសិទ្ធិករ ឬ អ្នកគ្រប់គ្រង នូវវត្ថុដែលមានកម្រិតគ្រោះថ្នាក់ខ្ពស់ ត្រូវទទួលខុសត្រូវសងការ ខូចខាត ដោយមិនចាំបាច់គិតពីកំហុសឡើយ។ មានន័យថា ការទទួលខុសត្រូវចំពោះវត្ថុគ្រោះថ្នាក់ គឺជាការ ទទួលខុសត្រូវដោយគ្មានកំហុស។

២.២. ការរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវ

ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី ក៏នៅតែមានចំណុចមួយចំនួនដែលអាចឲ្យកម្មសិទ្ធិករ ឬ អ្នកគ្រប់គ្រងវត្ថុ គ្រោះថ្នាក់ អាចរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវផងដែរ ដែលនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី មាត្រា ៧៥២ កថាខណ្ឌទី ២ មាន អង្គត្រួតពិនិត្យសម្រាប់អ្នកប្រព្រឹត្តិអំពើបំពានដោយធ្វើការលើកលែងក្នុងការសងសំណងព្រោះតែ ករណីប្រធានសក្តិ ឬ ការគ្រប់គ្រងវត្ថុដោយគ្មានវិការៈ ហើយការខូចខាតបានកើតឡើងពីអំពើរបស់ជនរងគ្រោះ ឬ តតិយជន។

២.២.១. កិច្ចការពារធម្មនុប

ផ្អែកតាមមាត្រា ៧៥៥ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី បានឲ្យនិយមន័យនៃការពារធម្មនុបថា ជា អំពើរំលោភដែលពុំអាចជៀសវាងបាន ដើម្បីការពាររូបរាងកាយ ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ឬ អ្នកដទៃ ចំពោះអំពើ បំពានមិនត្រឹមត្រូវ ហើយដែលស្ថិតនៅក្នុងករណីដែលពេលវេលានៃអំពើបំពាន និងអំពើរំលោភស្ថិតនៅជិតគ្នា និងមានតុល្យភាពរវាងវិធីការពារ និងកម្រិតនៃអំពើបំពាននោះ។ អំពើបំពាន និងអំពើរំលោភ មានអត្ថន័យផ្សេងពី

គ្នា ដោយ អំពើបំពាន សំដៅដល់ការបំពាននូវសិទ្ធិ ដែលប្រព្រឹត្តដោយជនរងគ្រោះ ឬ អ្នករងគ្រោះដោយផ្ទាល់ ឬ តតិយជន។ ចំណែកដទៃទៀត សំដៅទៅអំពើដែលប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលម្នាក់ផ្សេងទៀត ក្នុងគោលដៅ ប្រឆាំងចំពោះអំពើបំពានខាងដើម។ បើគ្មានអំពើបំពានទេ អំពើរំលោភក៏មិនអាចនឹងកើតមានដែរ។ ការប្រព្រឹត្ត អំពើរំលោភ គឺដើម្បីការពារទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ រូបកាយដែលជាជម្រើសចុងក្រោយចាំបាច់ត្រូវតែប្រព្រឹត្ត។ កាលបើ អ្នកប្រព្រឹត្ត មានជម្រើសផ្សេង ក្រៅពីអំពើរំលោភ នោះអាចនឹងក្លាយទៅជា ការឆ្លៀតឱកាសវិញ។

កិច្ចការពារធម្មនុរូប ពុំត្រូវ បានចាត់ទុកថាជាអំពើបំពានដោយខុសច្បាប់ឡើយ ដោយហេតុថា បុគ្គល ដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើនេះត្រូវបានច្បាប់ អនុញ្ញាតដើម្បីកុំឲ្យមានព្យសនកម្មធ្ងន់ធ្ងរកើតមានឡើង។

២.២.២. ស្ថានភាពចាំបាច់

ផ្អែកតាមមាត្រា ៧៥៥ កថាខណ្ឌទី ២ បានឲ្យនិយមន័យអំពើដោយស្ថានភាពចាំបាច់ មានន័យថាជា អំពើរំលោភបំពានដែលមិនអាចជៀសវាងបាន ហើយដើម្បីការពារខ្លួន ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិខ្លួន ឬ អ្នកដទៃចំពោះគ្រោះ ថ្នាក់បច្ចុប្បន្ន ឬ អច្ឆាសន្ន (គ្រោះថ្នាក់ ដែលហៀបនឹងកើតឡើងយ៉ាងពិតប្រាកដ)¹⁹ ដែលស្ថិតនៅក្នុងករណីមាន តុល្យភាពរវាងវិធីការពារ និងកម្រិតគ្រោះថ្នាក់នោះ។ នៅពេលមានគ្រោះថ្នាក់ ឬ ហៀបនឹងមានគ្រោះថ្នាក់ការ ប្រព្រឹត្តអំពើរំលោភលើទ្រព្យសម្បត្តិអ្នកដទៃ ដែលមិនអាចជៀសវាងបាន នឹងត្រូវបានលើកលែងពីការទទួល ខុសត្រូវក្នុងការសងការខូចខាត ប៉ុន្តែប្រសិនបើគ្រោះថ្នាក់នោះ កើតឡើងដោយសារការមិនប្រុងប្រយ័ត្នអ្នក ប្រព្រឹត្តនឹងត្រូវទទួលខុសត្រូវ។ ការប្រព្រឹត្តអំពើរំលោភប្រយោជន៍អ្នកដទៃ ក្នុងស្ថានភាពចាំបាច់ គឺដើម្បីបញ្ចៀស គ្រោះថ្នាក់។ ក្នុងការធានាប្រយោជន៍របស់ជនរងគ្រោះ អ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពាន ឬ អ្នកដែលមានកំហុស ដែលនាំឲ្យ មានស្ថានភាពចាំបាច់ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវទទួលបន្ទុកសងសំណងការខូចខាត។

២.២.៣. ករណីប្រធានសក្តិ

ករណីប្រធានសក្តិ ការខូចខាតបណ្តាលមកពីករណីប្រធានសក្តិ អ្នកប្រព្រឹត្តមិនត្រូវបានទទួលខុសត្រូវ ទេ ពីព្រោះករណីប្រធានសក្តិ “ជាព្រឹត្តិការណ៍ដែលកើតឡើងក្រៅឆន្ទៈរបស់ភាគី មិនអាចដឹងមុន ហើយមិនអាច ជំនះបាន”²⁰ ។ ក្នុងន័យនេះ គឺចង់បង្ហាញឲ្យឃើញថា កាលដែលមានគ្រោះថ្នាក់កើតឡើង ហើយបង្កឲ្យមាន ព្យសនកម្មដល់ជនរងគ្រោះ តែការបង្កនោះកើតឡើងដោយសារមាន ភ្លៀងធ្លាក់ខ្លាំង ខ្យល់ព្យុះ មេឃចុះអំពូ ឬ គ្រោះធម្មជាតិកើតឡើងភ្លាមៗនៅពេលកំពុងធ្វើដំណើរតាមផ្លូវសាធារណៈ ហើយគ្រោះធម្មជាតិទាំងអស់នេះ គ្មានអ្នកណាម្នាក់អាចដឹងមុនអំពីគ្រោះថ្នាក់នេះបានឡើយ ព្រោះវាកើតឡើងដោយខ្លួនឯង។

¹⁹ សន្ធានុក្រម ផ្នែករដ្ឋប្បវេណី ចំណុច ១៨២

²⁰ សន្ធានុក្រម ផ្នែករដ្ឋប្បវេណី ចំណុច ១០០

២.២.៤. មូលហេតុផ្សេងទៀត

ក្រៅពីអំពើខាងលើ ប្រសិនបើសង្គមទទួលស្គាល់នូវអំពើបំពានណាផ្សេងទៀត ថាសមហេតុផលក្នុង ការប្រព្រឹត្ត នោះអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពាន នឹងមិនតម្រូវឲ្យទទួលខុសត្រូវសងការខូចខាតឡើយ។ នៅចំណុចនេះដែរ គឺត្រូវមានការប្រែប្រួលទៅតាមបរិបទ និងគំនិតនៃមនុស្សទូទៅដែលរស់នៅក្នុងសង្គម។ អំពើដែលបង្កឲ្យមានការ អន្តរាយក្នុងករណីដែលមានការយល់ព្រមពីសំណាក់ជនរងគ្រោះ លើកលែងតែការយល់ព្រមរបស់ជនរងគ្រោះ នោះមិនត្រូវបានសង្គមទទួលស្គាល់។ មាត្រា ៧៥៦ បានចែងពីមូលហេតុនៃការរួចផុតពីភាពផ្ទុយច្បាប់ នៅ កថាខណ្ឌទី ៣ បានបញ្ញត្តិថា ការខូចខាតដោយសារអំពើត្រូវសង្គមទទួលស្គាល់ថាសមហេតុផល ចំពោះការ ខូចខាតដោយសារ អំពើដែលត្រូវសង្គមទទួលស្គាល់ថា សមហេតុផលអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពានមិនត្រូវទទួល ខុសត្រូវឡើយ។

បន្ថែមពីនេះទៅទៀត នៅក្នុងស្ថានភាពខ្លះ ការខូចខាត ឬ ការរីករាលដាលនៃការខូចខាតបានកើតឡើង ដោយមានការចូលរួមពីសំណាក់ជនរងគ្រោះផ្ទាល់ ឬ របស់អ្នកមានករណីកិច្ចត្រួតពិនិត្យអ្នករងគ្រោះ ពោលគឺ កំហុសរបស់ជនរងគ្រោះ ឬ កំហុសរបស់អ្នកមានករណីយកិច្ចត្រួតពិនិត្យអ្នករងគ្រោះដោយអំពើធ្វេសប្រហែស ខ្លីខ្លា ឬ មិនបានប្រុងប្រយ័ត្នជាអាទិ៍។ ក្នុងករណីនេះ នៅពេលគណនាអំពីចំនួនទឹកប្រាក់នៃការខូចខាត នោះ តុលាការត្រូវគិតពិចារណានូវកម្រិតនៃការរួមចំណែករបស់ជនរងគ្រោះ ឬ អ្នកមានករណីកិច្ចត្រួតពិនិត្យជនរងគ្រោះ ដើម្បីកាត់បន្ថយនូវសំណងនៃការខូចខាតសម្រាប់ជនដែលបានប្រព្រឹត្តនូវអំពើអនីត្យានុកូល និងដើម្បីធានានូវ គោលការណ៍សមភាពផងដែរ។

ជំពូកទី៣

ការទាមទារសំណងការខូចខាត

ការទាមទារសំណងការខូចខាត គឺដើម្បីឲ្យជនបង្ក ឬ ជនដែលបានប្រព្រឹត្តខុសបានចូលរួមក្នុងការចែករំលែកដោយយុត្តិធម៌ នូវការខូចខាតដែលខ្លួនបានបង្កមកលើជនរងគ្រោះ តាមវិធីជួសជុលការខូចខាតជូនជនរងគ្រោះទាំងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងផ្នែកស្មារតី។ ជនរងគ្រោះមានសិទ្ធិទាមទារឲ្យជនបង្កសងសំណងខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីអំពើបំពាន តាមប្រព័ន្ធតុលាការ ឬ អាចទាមទារសំណងដោយចរចាក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការបាន។

៣.១. ការទាមទារសំណងក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ

“ការទាមទារសំណងក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ គឺជាការដោះស្រាយវិវាទរវាងចារី និងជនរងគ្រោះ ឬ អ្នករងគ្រោះ ដោយមិនឆ្លងកាត់នីតិវិធីតុលាការឡើយ។ ការទាមទារសំណងក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ជាជម្រើសដ៏ល្អប្រសើររបស់ភាគីទាំងសងខាង ដែលបានឯកភាពគ្នា ធ្វើការដោះស្រាយជម្លោះដោយមិនចូលទៅតុលាការ។ វាជាការដោះស្រាយវិវាទ ដោយការជ្រើសរើសរបស់ជនរងគ្រោះ និងអ្នកបង្កក្នុងការដោះស្រាយជម្លោះ ដោយមិនឆ្លងកាត់តុលាការ ហើយទាមទារអោយពួកគេទាំងពីរ ត្រូវតែព្យាយាមដោះស្រាយ ដោយសន្តិវិធីដើម្បីទទួលបានជោគជ័យ។

ប៉ុន្តែវិធីសាស្ត្រនេះ មិនមែនជាជម្រើសចុងក្រោយបង្អស់របស់គូភាគីទាំងពីរឡើយ ព្រោះពួកគេអាចធ្វើការជ្រើសរើសនូវការដោះស្រាយជម្លោះតាមផ្លូវតុលាការដោយផ្ទាល់ ឬ បន្ទាប់ពីការដោះស្រាយជម្លោះក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការមិនទទួលបានជោគជ័យ។²¹

៣.១.១. ការចរចា

ការចរចា គឺជាគោលបំណងជួយដល់អ្នកទាំងឡាយដែលមានជាប់ពាក់ព័ន្ធក្នុងការចរចា បើទោះបីជាការចរចាដើម្បីខ្លួនឯង ឬ ក្នុងនាមអ្នកដទៃក៏ដោយ។ ការចរចា គឺជាដំណើរការនៃការឆ្លើយឆ្លងគ្នាទៅវិញទៅមក បើតាមរយៈនេះភាគីដែលដាក់ជូន ឬ ពិចារណាលើសំណើផ្សេងៗ រហូតដល់សំណើណាមួយត្រូវបានធ្វើឡើង ហើយត្រូវបានទទួលយក។ ការចរចា គឺជាទម្រង់ដ៏សាមញ្ញបំផុតនៃដំណើរការដោះស្រាយវិវាទ ម៉្យាងការចរចានេះអាចដោះស្រាយវិវាទធំតូច ហើយអាចជាដំណើរការដ៏ស្មុគស្មាញបំផុត និងក៏អាចជា នីតិវិធីសាមញ្ញ

²¹ ការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ រៀបរៀងដោយ: បេក្ខអនុបណ្ឌិតច្បាប់ កៅ សីហា ឆ្នាំ២០១០ អាចរកបាននៅ <http://www.khmerlaws.com>

ធម្មតាមួយ។

“ការចរចា អាចធ្វើឡើងតាមវិធីជាច្រើនរបៀបដូចជា ដោយផ្ទាល់មាត់ ឬ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។ ការចរចាអាចធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់រវាងភាគីទាំងពីរ ឬ តាមរយៈតំណាងរបស់ពួកគេ។ យ៉ាងណាមិញ មាត្រា ៩៧ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី របស់ប្រទេសកម្ពុជា ក៏បានលើកទឹកចិត្តផងដែរដោយឲ្យភាគីទាំងពីរធ្វើការសម្រុះសម្រួលគ្នាតាមការចរចា។ បើប្រៀបធៀបជាមួយវិធីសាស្ត្រទូទៅផ្សេងទៀតនៃដំណោះស្រាយវិវាទ ការចរចាមានអត្ថប្រយោជន៍សំខាន់ៗ មួយចំនួនដូចជា៖

- សន្សំសំចៃការចំណាយ៖ ការចរចាចំណាយអស់ប្រាក់តិចជាងវិធីវិធីសាស្ត្រដោះស្រាយវិវាទផ្សេងទៀត។ នេះគឺជាចំណែកមួយដែលនាំឲ្យការចរចាមានប្រជាប្រិយភាព។ វាមិនមានប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ឬ ថ្លៃចំណាយផ្សេងទៀតឡើយ។
- ភាពឯកជន៖ ការចរចា អាចជាដំណើរការឯកជនឯកជនទាំងស្រុង ដោយគ្រាន់តែធ្វើឡើងរវាងភាគី និងភាគី ឬ តំណាងរបស់ពួកគេតែប៉ុណ្ណោះ។ គ្មានការចូលរួមពីតុលាការ គ្មានអ្នកសារព័ត៌មាន និងគ្មានអ្នកដទៃទៀតចូលរួមទេ។
- កាត់បន្ថយពេលវេលាក្នុងការចរចា៖ ព្រោះអាចធ្វើឲ្យមានភាពឆាប់រហ័ស និងមានប្រសិទ្ធភាព និងអាចដោះស្រាយបញ្ហាបានភ្លាមៗ។²²

ហេតុដូច្នេះហើយ នៅពេលមានបញ្ហា គ្រោះថ្នាក់ចរចាណាមួយកើតឡើងភាគច្រើន ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ តែងធ្វើការដោះស្រាយបញ្ហាជាមួយគ្នា ដោយការចរចាក្នុងគោលបំណងដើម្បីផលប្រយោជន៍រួម ប្រកបដោយសន្តិវិធី និងមានភាពងាយស្រួល។

៣.១.២. សន្ទានកម្ម

“សន្ទានកម្ម គឺជាការដោះស្រាយវិវាទទ្វេបីមួយទៀតដោយឈរលើដំណើរការនៃការចរចា។ នៅក្នុងសន្ទានកម្ម ឬ យើងអាចហៅម៉្យាងទៀតថា “ការសម្រុះសម្រួល” ភាគីអព្យាក្រឹត្យទីបីនាក់ ឬ ច្រើននាក់ ហៅថា “សន្ទានការី ឬ អ្នកសម្រុះសម្រួល”។

សន្ទានការីជួយភាគីទាំងឡាយដើម្បីដោះស្រាយវិវាទរបស់ពួកគេផ្ទាល់ តែសន្ទានការីមិនមានអំណាចទៅលើគុណភាពក្នុងការបង្កើតបង្ខំឲ្យពួកគេទទួលយកនូវដំណោះស្រាយរបស់ខ្លួនឡើយ។ មានន័យថា អ្នកសម្រុះសម្រួលមិនអាចធ្វើសេចក្តីសម្រេចបានទេ។ សន្ទានការី ព្យាយាមបង្កើតស្ថានភាពដែលភាគីទាំងឡាយ

²² ដំណោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ៖ ប្រទេសកម្ពុជា សៀវភៅសិក្សាស្តីពីទស្សនទានសំខាន់ៗ មេធាវី ស្ទីវិន អ៊ែម អូស្ទ្រែមីឡឺរ ខែមករា ឆ្នាំ២០១០ បោះពុម្ពលើកទី ២

អាចបង្កើតដោយពួកគេផ្ទាល់។ ដំណើរការសម្រុះសម្រួល គឺស្រដៀងគ្នាទៅនឹងការផ្សះផ្សាតាមប្រពៃណី ដែលបានអនុវត្តនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ជាទូទៅសន្ទានកម្មកើតឡើងបន្ទាប់ពីភាគីទាំងពីរព្យាយាមចរចាររវាងពួកគេ ប៉ុន្តែមិនអាចសម្រេចករណីដោះស្រាយមួយបាន។ ដូចនេះការសម្រុះសម្រួលនៅក្នុងការដោះស្រាយវិវាទត្រូវតែមានការចូលរួមពីភាគីទីបី ដែលជាសន្ទានការី ឬ អ្នកសម្របសម្រួល។

គោលបំណងខ្ពស់បំផុតរបស់សន្ទានការី គឺជួយភាគីទាំងឡាយ ដើម្បីដោះស្រាយវិវាទប្រកបដោយមេត្រីភាព។ ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងនេះបាន អ្នកសម្រុះសម្រួលអាចធ្វើតាមចំណុចខ្លះៗដូចខាងក្រោម៖

- ជួយបន្ថយប្រទូសភាព និងភាពតានតឹងរវាងភាគីទាំងពីរ រវាងអ្នកបង្ក និងជនរងគ្រោះ ដោយលើកទឹកចិត្តឲ្យមានការសហប្រតិបត្តិការណ៍
- ជួយភាគីទាំងពីរឲ្យផ្ដោតអារម្មណ៍ទៅលើបញ្ហាជាក់ស្ដែងដែលចាំបាច់ត្រូវដោះស្រាយ
- ការទាក់ទងរវាងភាគីទាំងពីរ ករណីថា ភាគីទាំងពីរមិនមានភាពចុះសម្រុងនឹងគ្នា
- ជួយឲ្យភាគីទាំងពីរ រកដំណោះស្រាយផ្សេងទៀតបើសិនជាការចរចាលើកទីមួយ មិនបានជោគជ័យ
- ផ្តល់វិធីប្រាកដនិយម និងសត្យានុម័តសម្រាប់ឲ្យភាគីទាំងពីរធ្វើការវិភាគទៅលើផលប្រយោជន៍ និងការផ្តល់ឲ្យរបស់ភាគីទាំងពីរ។²³

៣.២. ការធានាអំណាចតាមប្រព័ន្ធតុលាការ

យោងតាមមាត្រា ៣ នៃច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំអង្គការតុលាការ តុលាការ គឺជាស្ថាប័នឯករាជ្យមួយ ដែលមានអំណាចក្នុងការជំនុំជម្រះគ្រប់រឿងក្តីទាំងអស់ រួមទាំងរឿងក្តីរដ្ឋបាលផង។ អំណាចតុលាការត្រូវបានអនុវត្តតាមរយៈសាលាជម្រះក្តី ដែលត្រូវបានបែងចែកជាពីរជាន់ គឺសាលាជម្រះក្តីជាន់ទាប ដែលមានសាលាដំបូង និងសាលាជម្រះក្តីជាន់ខ្ពស់ ដែលមានសាលាឧទ្ធរណ៍ និងតុលាការកំពូល។

“នៅពេលដែលបញ្ហាវិវាទកើតឡើង ហើយភាគីមិនអាចរកដំណោះស្រាយតាមការចរចា ឬ សន្ទានការីទេ តម្រូវឲ្យជ្រើសរើសយកការដោះស្រាយតាមប្រព័ន្ធតុលាការ។ តើតុលាការមួយណា ដែលភាគីត្រូវជ្រើសរើសសម្រាប់ដំណើរការរឿងក្តីរបស់ខ្លួន ? តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច ក្នុងការដោះស្រាយរឿងក្តី គឺត្រូវបានកំណត់ដោយច្បាប់ ប៉ុន្តែ ច្បាប់ក៏បានផ្តល់សិទ្ធិជូនភាគី ក្នុងការជ្រើសរើសតុលាការផងដែរ។”²⁴

²³ ការដោះស្រាយវិវាទតាមប្រព័ន្ធតុលាការ រៀបរៀងដោយ៖ បេក្ខអនុបណ្ឌិតច្បាប់ កៅ សីហា ឆ្នាំ២០១០ អាចរកបាននៅ <http://www.khmerlaws.com>

²⁴ អាចរកបាននៅ <http://freshnewsasia.com/index.php/en/localnews/90703-2018-06-24-03-10-15.html> ថតចម្លងថ្ងៃទី ០៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៩

៣.២.១. ពាក្យបណ្តឹង

“បណ្តឹង គឺជាសកម្មភាពទាមទារមួយ ដែលដើមចោទបានធ្វើឡើងចំពោះចុងចម្លើយ ទៅតុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី១ ដែលត្រូវបានកំណត់”។²⁵ យើងបានដឹងហើយថាពេលដែលមានរឿងហេតុអ្វីមួយដែលបានកើតឡើង ហើយបង្កអោយមានជាគ្រោះថ្នាក់ដល់អ្នកដទៃ ពេលនោះដំណោះស្រាយក៏ត្រូវបានកើតឡើងរវាងអ្នកបង្កហេតុ និងអ្នកដែលបានរងគ្រោះថ្នាក់។ មួយវិញទៀត “នៅក្នុងនីតិវិធីបណ្តឹង ជាគោលការណ៍ទូទៅ មុននឹងដាក់ពាក្យប្តឹងពីនរណាម្នាក់ ឬ ទាមទារសិទ្ធិអ្វីមួយពីបុគ្គលណាម្នាក់ កត្តាសំខាន់គឺត្រូវមានភស្តុតាងបញ្ជាក់អំពីសិទ្ធិនៃការទាមទាររបស់ខ្លួនទៅលើភាគីម្ខាងទៀត ដើម្បីឲ្យគេជួសជុលសំណងការខូចខាតអ្វីមួយ ដែលភាគីអ្នកបង្កនោះបានបង្កឲ្យមានព្យសនកម្មទៅលើខ្លួន ឲ្យបានច្បាស់លាស់ជាមុនសិន មុននឹងដាក់ពាក្យប្តឹង។”

ការដាក់ពាក្យបណ្តឹងអាចជាជនរងគ្រោះដែលសាមីខ្លួនផ្ទាល់ ឬ អ្នករងគ្រោះដែលមាន សាច់ញាតិ បងប្អូន និងឪពុកម្តាយ អ្នកមានជាប់ខ្សែលោហិតនឹងជនរងគ្រោះ។ អ្នករងគ្រោះ អាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងជំនួសជនរងគ្រោះបាន ប្រសិនបើជនរងគ្រោះ មិនអាចធ្វើដោយខ្លួនឯងបានក្រោយពីជួបគ្រោះថ្នាក់ចោចរណ៍ដែលបង្កឡើងដោយជនបង្កនោះ។

ភស្តុតាងដែលបញ្ជាក់អំពីសិទ្ធិនៃការទាមទារនេះហើយ ជាទំនាក់ទំនងចំណងគតិយុត្តរវាងហេតុ និងផលរបស់ជនរងគ្រោះដើម្បីឲ្យអាជ្ញាធរ ឬ ស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចក្លាយខ្លួនជាភាគីអាជ្ញាកណ្តាលក្នុងការដោះស្រាយ និង រកយុត្តិធម៌ជូនខ្លួនដោយសច្ចធារណ៍។ នៅក្នុងដំណើរការនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងក្នុង រឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីជាដំបូងយើងត្រូវសរសេរពាក្យបណ្តឹងឲ្យត្រឹមត្រូវតាមទម្រង់នៃច្បាប់។

៣.២.១.១. ឈ្មោះ និងអាសយដ្ឋានរបស់ភាគី

នៅក្នុងពាក្យបណ្តឹងត្រូវសរសេរបញ្ជាក់អំពីឈ្មោះ នាមករណ៍ អាស័យដ្ឋានដើមចោទ គឺត្រូវបញ្ជាក់អំពីឈ្មោះពិតរបស់ដើមចោទ និងកន្លែងស្នាក់នៅបច្ចុប្បន្នដើម្បីផ្តល់ភាពងាយស្រួលក្នុងការស្វែងរកសារៈសាររបស់ដើមចោទ និងចំណុចផ្សេងទៀតដែលភាគីដើមចោទ និងចុងចម្លើយត្រូវភ្ជាប់ជាមួយគ្នាដែរ ទាំងឈ្មោះ និងអាសយដ្ឋានពិតប្រាកដរបស់ចុងចម្លើយ ឬទីកន្លែងស្នាក់នៅក្រោយបង្អស់ឲ្យបានច្បាស់លាស់ក្នុងពាក្យបណ្តឹង។ ដើមចោទនៅទីនេះ គឺជាជនរងគ្រោះ ឬ អ្នករងគ្រោះ រីឯចុងចម្លើយ គឺជាចាវី។ មូលហេតុនៃការបញ្ជាក់រាល់ចំណុចដែលភាគីមាន គឺដើម្បីងាយស្រួលឲ្យភាគីម្ខាងទៀតបានដឹង។

៣.២.១.២. កម្មវត្ថុនៃការទាមទារ

នៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង ដើមចោទ ត្រូវបញ្ជាក់ឲ្យច្បាស់លាស់ នូវមូលហេតុ ដែលទទួលបានព្យសនកម្ម

²⁵ សេចក្តីពន្យល់ អំពី ចំណុចសំខាន់ៗ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ភាគ ១ នីតិវិធីចេញសាលក្រម (គន្លឹ ១ ដល់ គន្លឹទី ៥, គន្លឹទី ៨ និង ទី ៩) ទំព័រទី ៤១

ដោយសារតែជនបង្ក បើបកបរមិនប្រុងប្រយ័ត្ន ជាហេតុបណ្តាលឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ អំពីខ្លឹមសារនៃ សេចក្តីសម្រេចបញ្ជប់នៃសាលក្រមដែលខ្លួនទាមទារ។ ការសរសេរពីសាលក្រមដែលទាមទារឲ្យតុលាការចេញ នេះ ត្រូវធ្វើឲ្យបានលម្អិត និងឲ្យបានច្បាស់លាស់។ ដូចជា ការសរសេរ បង្គាប់ឲ្យចុងចម្លើយបង់សំណងនៃការ ខូចខាតជាដើម។

៣.២.១.៣. អង្គហេតុនៃការទាមទារ

អង្គហេតុនៃការទាមទារ ឬ មូលហេតុ ជាអង្គហេតុចាំបាច់សម្រាប់បញ្ជាក់អំពី ការអះអាងអំពីសិទ្ធិ គឺជា ការទាមទារតាមផ្លូវបណ្តឹងដែលដើមចោទ ទាមទារឲ្យតុលាការធ្វើការជំនុំជម្រះ និងចេញសាលក្រមនៃបណ្តឹង ដើម្បីកុំឲ្យមានការភាន់ច្រឡំ និងការមិនអាចបែងចែកបានទៅនឹងការទាមទារផ្សេងទៀត រួមជាមួយនឹងការ សរសេរអំពីសាលក្រមដែលដើមចោទទាមទារឲ្យតុលាការចេញ។ “អង្គហេតុ គឺជាចំណុចដែលអាចយល់ដឹងអំពី អត្ថិភាព ឬ នត្តិភាពបានដោយភស្តុតាង។ អង្គហេតុដែលបង្កើតទំនាក់ទំនងតាមផ្លូវច្បាប់ គឺជាអង្គហេតុចម្បង។ អង្គហេតុចម្បងត្រូវបានបែងចែកជា៤ប្រភេទ គឺ៖

- អង្គហេតុកើតឡើងនៃសិទ្ធិ៖ ជាអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការកើតឡើងនៃសិទ្ធិ។
- អង្គហេតុរារាំងសិទ្ធិ៖ ជាអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុរារាំងសិទ្ធិ។
- អង្គហេតុរំលត់សិទ្ធិ៖ ជាករណី ដែលសិទ្ធិនោះកើតឡើងហើយ ប៉ុន្តែរលត់ទៅវិញ។
- អង្គហេតុទប់ស្កាត់៖ ជាករណីសិទ្ធិនោះកើតឡើង ប៉ុន្តែមិនអាច ប្រើប្រាស់បានទេ។²⁶

អង្គហេតុចម្បងទាំងនេះ អាចនឹងកើតមានក្នុងអំពីអនីត្យានុកូល ករណីរថយន្ត ដោយ អង្គហេតុកើត ឡើងនៃសិទ្ធិ មានន័យថា នីតិបុគ្គលគ្រប់រូបមានសិទ្ធិក្នុងការធ្វើចរាចរតាមដងផ្លូវបាន ដោយគោរពតាមច្បាប់ ដែលបានកំណត់សម្រាប់អ្នកធ្វើដំណើរ ឬ បើកបរ។ តែសិទ្ធិមួយចំនួននឹងត្រូវបានរារាំង ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ បានបង្កអំពើបំពានណាមួយលើដងផ្លូវដែលកំពុងធ្វើដំណើរ នេះគឺជា អង្គហេតុរារាំងសិទ្ធិ។ រីឯអង្គហេតុរំលត់ សិទ្ធិ នឹងត្រូវកើតមានឡើងពេលដែលបុគ្គលណាម្នាក់បានប្រើប្រាស់សិទ្ធិនោះដោយហួសព្រំដែន ឬ ខុសពីអ្វី ដែលច្បាប់បានកាត់តែង មានន័យថា ដំបូងឡើយ គឺគាត់មានសិទ្ធិ ដោយអាចប្រើប្រាស់សិទ្ធិនោះបានដោយ សេរី តែក្រោយមកគាត់បានបំពានលើសិទ្ធិដែលគេហាមឃាត់នោះ ជាហេតុដែលធ្វើឲ្យគាត់រលត់សិទ្ធិ ហើយមិន អាចប្រើប្រាស់បានឡើងវិញ ចំណែកឯអង្គហេតុទប់ស្កាត់ អាចកើតមានឡើងនៅពេលចំពោះបុគ្គលណាម្នាក់ ឬ

²⁶ សៀវភៅរៀន ស្តីពី មូលដ្ឋាននៃអង្គហេតុចម្បង ឆ្នាំ២០១០, ទំព័រទី ១ និង ២

ជនមួយចំនួនដែលមានស្មារតីមិនល្អ អាចធ្វើឲ្យមានបញ្ហាទៅដល់អ្នកដទៃ ជាកត្តាធ្វើឲ្យមានការទប់ស្កាត់សិទ្ធិ និងមិនអាចប្រើប្រាស់។

៣.២.១.៤. ការបរិច្ឆេទនៃការប្តឹង

ដើម្បីទទួលបានស្គាល់នូវសុពលភាពនៃពាក្យបណ្តឹង និងដើម្បីបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់នូវចំណុចវិវាទឲ្យ ទាន់ពេលវេលា ហើយការពារនូវការអាក់អន្លនៃកាលបរិច្ឆេទនៃការប្តឹង ក្រៅពីការសរសេរបញ្ជាក់អំពីសាលក្រម ដែលទាមទារឲ្យតុលាការចេញ និងអង្គហេតុដែលចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារគប្បីសរសេរឲ្យបានលម្អិត ពីអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារព្រមទាំងអង្គហេតុសំខាន់ៗដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុដែលជាមូល ហេតុនៃការទាមទារនោះ និងភស្តុតាង តាមចំណុចដែលបានបញ្ជាក់។²⁷

៣.២.១.៥. ស្នាមមេដៃ ឬ ហត្ថលេខា

ដើម្បីឲ្យកាន់តែច្បាស់ទៅទៀតថា អ្វីទាំងនេះជា ការពិតដែលនឹងត្រូវបញ្ជាក់ដោយជនរងគ្រោះ ដូចនេះ ស្នាមមេដៃ ឬ ហត្ថលេខា គឺជាភស្តុតាងយ៉ាងសំខាន់បំផុតក្នុងការបញ្ជាក់ពីព័ត៌មានដែលជនរងគ្រោះបានដាក់ ពាក្យទៅតុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច។

រីឯ ភ័ស្តុតាង តាមច្បាប់ភាគីត្រូវ ដាក់ជាឯកសារ ឬ លិខិត (ច្បាប់ដើម) ពុំអាចដាក់លិខិតថតចម្លងបាន ឡើយ។²⁸

អនុឡោមតាម មាត្រា ៧៦៥ នៃ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ស្តីអំពី អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់ បាន បញ្ញត្តិថា សិទ្ធិ ទាមទារសំណងនៃការខូចខាតតាមអំពើអនីត្យានុកូល ត្រូវរំលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល បើអំឡុងពេល ៣ (បី) ឆ្នាំ បានកន្លងហួស បន្ទាប់ពីពេលដែលជនរងគ្រោះ ឬ អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់របស់ជនរងគ្រោះ នោះ បានដឹងថា អាចទាមទារសំណងការខូចខាតចំពោះអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើបំពាន ឬ បើអំឡុងពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ បានកន្លងហួស បន្ទាប់ពីអំពើអនីត្យានុកូលនោះត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើង។ មានន័យថា ដើមកាលនៃការគណនា អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដោយអំពើអនីត្យានុកូល ដែលមានអំឡុងពេល ៣ ឆ្នាំនោះ គឺនៅពេលដែលជនរងគ្រោះ បានដឹងថា អាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាតបាន។ ទោះបី ជាសិទ្ធិ ទាមទារសំណងនៃការខូចខាតបានកើតមានឡើងជាក់ស្តែងក៏ដោយ ប្រសិនបើជនរងគ្រោះមិនបានដឹងថា អាច ទាមទារសំណងនៃការខូចខាតបានទេ ជនរងគ្រោះ មិនអាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាតបានឡើយ។

²⁷ សេចក្តីពន្យល់ អំពី ចំណុចសំខាន់ៗ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ភាគ ១ នីតិវិធីចេញសាលក្រម (គន្លឹ ១ ដល់ គន្លឹទី ៥, គន្លឹទី ៨ និង ទី ៩) ទំព័រទី ៣៥-៤០

²⁸ អាចរកបាននៅ <https://www.postkhmer.com/បទសម្ភាសស្តីពីច្បាប់/រក្សាទុកធ្វើដូចម្តេច-ដើម្បីឲ្យបណ្តឹងមានការទទួលស្គាល់តាម ច្បាប់-តចប់>

ប៉ុន្តែអំឡុងពេលនេះ គឺមានតែរយៈពេលត្រឹមតែ ៣ (បី)ឆ្នាំទេ ។ មានមតិមួយចំនួនថា អំឡុងពេលនេះ មានការពិបាកខ្លាំង សម្រាប់ជនរងគ្រោះ ដើម្បីដាក់ពាក្យបណ្តឹងទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដោយ អំពើអនីត្យានុកូល នៅក្នុងសង្គមបច្ចុប្បន្នដែលមានភាពកាន់តែស្មុគស្មាញ។

៣.២.២. សមត្ថកិច្ចសាលាជម្រះក្តី

សមត្ថកិច្ចសាលាជម្រះក្តី សំដៅទៅលើសាលាក្តីដែលមានសមត្ថកិច្ចជំនុំជម្រះរឿងក្តីផ្សេងៗគ្នាទៅតាម ប្រភេទនៃបញ្ហាដែលបានកើតមានឡើង ដោយក្នុងនោះមាន សមត្ថកិច្ចតាមមុខងារ សមត្ថកិច្ចតាមដែនដី សមត្ថ កិច្ចកំណត់ដោយមូលហេតុផ្សេងទៀត។ យោងតាម ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ដែលប្រកាសដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៧០៦/០២១ ប្រកាសឱ្យប្រើនៅថ្ងៃទី ០៦ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៦ មាត្រា ៨ បានឱ្យនិយមន័យ សមត្ថកិច្ច សាលាជម្រះក្តីថា ជាតុលាការដែលអាចទទួលបានស្របច្បាប់នូវពាក្យបណ្តឹង វិនិច្ឆ័យលើរឿងក្តី ហើយចេញ សាលក្រម ឬ សាលដីកា។ ដោយឡែកសមត្ថកិច្ចក្នុងរឿងអំពើអនីត្យានុកូល មានពីរគឺ សមត្ថកិច្ចតាមលំនៅឋាន និងសមត្ថកិច្ចកំណត់ទៅតាមទ្រព្យសម្បត្តិ។

៣.២.២.១. សមត្ថកិច្ចតាមលំនៅឋាន

សមត្ថកិច្ចតាមលំនៅឋាន គឺជាការកំណត់ក្នុងករណីមានតុលាការច្រើនដែលមានប្រភេទដូចគ្នាតែមាន ទីតាំងខុសគ្នា ថាតើតុលាការណាមួយជាអ្នកទទួលបន្ទុកនូវសិទ្ធិជម្រះក្តីប្រភេទដូចគ្នា។ សមត្ថកិច្ចតាមលំនៅឋាន ត្រូវបានកំណត់ដោយផ្អែកលើបទដ្ឋានដើម្បីវិនិច្ឆ័យថា តើពេលមានវិវាទមួយកើតឡើង ស្ថិតនៅត្រង់ទីតាំងណា ឱ្យពិតប្រាកដ ដើម្បីផ្តល់ភាពងាយស្រួលក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ និងកំណត់អំពីសមត្ថកិច្ចក្នុងតំបន់នោះ។

យោងតាមមាត្រា ៨ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី បានបញ្ញត្តិពី សមត្ថសាលាជម្រះក្តីដែលបានកំណត់ទៅ តាមលំនៅឋាន ថា ដើមចោទអាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការដែលមានទីតាំងស្ថិតនៅលំនៅឋានរបស់ចុង ចម្លើយ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែល ចុងចម្លើយពុំមានលំនៅឋាន ឬ មានលំនៅឋាន មិនពិតប្រាកដនៅក្នុង ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា គឺផ្អែកទៅលើទីសំណាក់ចុងក្រោយ។ ក្នុងករណីពុំមានទីសំណាក់ ឬ មានទីសំណាក់មិន ពិតប្រាកដ គឺផ្អែកលើលំនៅឋានចុងក្រោយ។ មានន័យថា នៅពេលជនបង្កបើកបរមិនយកចិត្តទុកដាក់ ឬ បើកបរក្នុងល្បឿនលឿនបណ្តាលឱ្យមានការបំពាន ដល់ជនរងគ្រោះ នាំឱ្យមាននូវទំនាក់ទំនងហេតុ និងផល ហើយត្រូវមានការទាមទារជាសំណង។ ដើម្បីទាមទារសំណងការខូចខាតបាន ជនរងគ្រោះ ត្រូវដឹងអំពី សារវតា និងលំនៅឋានពិតប្រាកដរបស់ជនបង្ក ក្នុងគោលបំណងឱ្យជនបង្កចូលខ្លួនមកដោះស្រាយវិវាទនោះ ហេតុនេះ ជនរងគ្រោះអាចនឹងត្រូវដាក់ពាក្យប្តឹងទៅសមត្ថកិច្ចដែលមានក្នុងតំបន់របស់ជនបង្ក ប៉ុន្តែប្រសិនបើជនបង្កពុំ

មានលំនៅឋានជាក់លាក់ទេ ជនរងគ្រោះត្រូវពិនិត្យមើល និងស្វែងរកទីកន្លែងស្នាក់នៅចុងក្រោយបង្អស់របស់ ជនបង្ក។

ចំណែកឯ ការដាក់ពាក្យបណ្តឹងលើនីតិបុគ្គលក្នុងប្រទេស (ក្រុមហ៊ុន/អង្គការ) ពាក្យបណ្តឹងត្រូវដាក់នៅ ទីស្នាក់ការ ឬ ទីកន្លែងសកម្មភាពអាជីវកម្មចម្បង ឬ លំនៅឋានរបស់អ្នកតំណាង ឬ របស់អ្នកទទួលភារកិច្ច ចាត់ចែងការងារចម្បង បើគ្មានទីស្នាក់ការ ឬទីកន្លែងសកម្មភាពអាជីវកម្ម។

ដោយឡែកចំពោះការដាក់ពាក្យបណ្តឹងលើនីតិបុគ្គលបរទេស ពាក្យបណ្តឹងត្រូវដាក់នៅទីស្នាក់ការ ឬ ទីកន្លែងសកម្មភាពអាជីវកម្មចម្បង ឬ លំនៅឋានរបស់អ្នកតំណាងប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ របស់អ្នក ទទួលភារកិច្ចចាត់ចែងការងារចម្បងក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបើគ្មានទីស្នាក់ការ ឬ ទីកន្លែងសកម្មភាព អាជីវកម្មក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

៣.២.២.២. សមត្ថកិច្ចកំណត់ទៅតាមទ្រព្យសម្បត្តិ

ក្រៅពីសមត្ថកិច្ចទូទៅដែលកំណត់ទៅតាមលំនៅឋាន ច្បាប់ក៏ទទួលស្គាល់សមត្ថកិច្ចពិសេស ដែល កំណត់ទៅតាមទីកន្លែងត្រូវអនុវត្តកាតព្វកិច្ច ឬ ទីកន្លែងនៃទ្រព្យសម្បត្តិ។

សមត្ថកិច្ចនេះ គឺជាសមត្ថកិច្ចដែលទទួលស្គាល់ ដោយប្រដែងនឹងសមត្ថកិច្ចដែលកំណត់តាម លំនៅឋាន ដោយគិតដល់អំពីខ្លឹមសារនៃរឿងក្តីដើម។ ការកំណត់បែបនេះ គឺផ្តល់ឱកាសដល់អ្នកដែលបានដាក់ ពាក្យបណ្តឹង អាចជ្រើសរើសតុលាការណាមួយដោយសេរី និងគិតដល់ទំនាក់ទំនងរវាងទីកន្លែង រួមទាំងផ្តល់ ផលប្រយោជន៍ក្នុងការឆ្លើយតបរបស់ចុងចម្លើយនៃអំពើអនីត្យានុកូល។ យោងតាមក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី មាត្រា ៩ បានបញ្ញត្តិ ពីសមត្ថកិច្ចដែលកំណត់ទៅតាមទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយមាន ចំណុចជាច្រើននៅក្នុងនោះ តែក្នុងរឿង នៃអំពើអនីត្យានុកូល មានចំណុចចម្បងចម្បងនោះគឺ បណ្តឹងទាក់ទងនឹងអំពើអនីត្យានុកូល មានន័យថា ជាទីកន្លែងដែលអំពើអនីត្យានុកូលបានកើតឡើង។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ឆ្លងតាមការការបកស្រាយលើប្រធានបទខាងលើស្តីអំពី “ការទទួលខុសត្រូវ លើអំពើអនីត្យានុកូលករណី រថយន្ត” មក ឃើញថាប្រធានបទមួយនេះ គឺពិតជាបានផ្តល់ និងមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់សម្រាប់អ្នកអាន អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងនិស្សិតទាំងអស់ ក្នុងការទទួលបាននូវចំណេះដឹងថ្មី ទាក់ទងទៅនឹងការទទួលខុសត្រូវ លើ អំពើអនីត្យានុកូលករណីរថយន្ត ក្នុងរឿងក្តីគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ដែលសង្គមយើងបច្ចុប្បន្នកំពុងតែជួបប្រទះ ស្ទើររាល់ថ្ងៃ។

នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ សង្គមយើងកំពុងជួបបញ្ហាដ៏ស្មុគស្មាញក្នុងធ្វើដំណើរតាមដងផ្លូវសាធារណៈ ដោយសារតែប្រជាពលរដ្ឋយើងមិនចេះយោគយល់គ្នាទៅវិញទៅមក ហើយបើកបរមិនគោរពច្បាប់ចរាចរណ៍ បើកបរដោយខ្វះការប្រុងប្រយ័ត្ន ជាហេតុនាំឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់អ្នកដទៃ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ថែមទាំងមានការ បង្កជម្លោះនឹងគ្នាថែមទៀត នេះក៏ព្រោះតែពួកគេខ្វះការយល់ដឹងអំពីច្បាប់ចរាចរណ៍។ វាពិតជាលំបាកណាស់ក្នុង ដើម្បីសិក្សាស្វែងយល់ថាភាគីខាងណាខុស ហើយភាគីណាត្រូវឲ្យពិតប្រាកដនោះ។ ម៉្យាងវិញទៀត បញ្ហា យានយន្ត និងផ្លូវថ្នល់ក៏បានចូលរួមចំណែកក្នុងការបង្កឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ផងដែរ ដោយសារតែ ភាគច្រើន យាន យន្តដែលប្រជាពលរដ្ឋកំពុងប្រើប្រាស់សព្វថ្ងៃ គឺជាប្រភេទយានយន្តដែលគេធ្លាប់បានប្រើប្រាស់រួចមក ហើយត្រូវ បានគេនាំចូលមកប្រទេសកម្ពុជាយើង មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ម្ចាស់រថយន្ត ឬ អ្នកប្រើប្រាស់ រថយន្តហាក់បីដូច ជាខ្វះការយកចិត្តទុកដាក់លើតួរថយន្ត និងពិនិត្យមើលម៉ាស៊ីនឲ្យបានត្រឹមត្រូវមុននឹងរៀបធ្វើ ដំណើរទៅកាន់ទី ដែលមានចម្ងាយឆ្ងាយៗ។ ដោយឡែក បើយើងក្រឡេកមកពិនិត្យមើល អំពីបញ្ហាផ្លូវថ្នល់វិញ គឺមានភាពខូច ខាតច្រើនដែលបង្កឲ្យមានភាពលំបាកក្នុងការធ្វើមធ្យោបាយលើផ្លូវសាធារណៈ ជាពិសេសការធ្វើដំណើរនាពេល រាត្រី ដែលអ្នកបើកបរពិបាកនឹងមើលផ្លូវក្នុងការធ្វើដំណើរ ហើយនេះ ក៏ជាកត្តាដែលនាំឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ផងដែរ។ បើទោះបីយ៉ាងនេះក្តី កម្ពុជាគឺជានីតិរដ្ឋ អាចនិយាយបានថាជាប្រទេសដែលមានច្បាប់ ដូចនេះប្រជាពលរដ្ឋ ទាំងអស់ត្រូវគោរពច្បាប់របស់ប្រទេសជាជាប់ខាត ហើយប្រសិនបើមានករណីផ្ទុយនឹងច្បាប់ណាមួយរបស់ ប្រទេសនោះអ្នកបង្កត្រូវទទួលខុសត្រូវលើកំហុសរបស់ខ្លួន មិនថាជាកំហុសដោយចេតនា ឬ អចេតនានោះទេ។

ប្រសិនបើយើងសិក្សាឲ្យបានស៊ីជម្រៅទៅ ក្រោយមានគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍បានកើតឡើង យើងសង្កេត ឃើញមានភាពស្មុគស្មាញ ក្នុងការដោះស្រាយវិវាទ ហេតុនេះហើយ ទើបយើងធ្វើការសិក្សាលម្អិត អំពី អំពើអនីត្យានុកូល ដែលជាបឋមសំណងលើការខូចខាត ក្នុងករណីដែលបុគ្គលម្នាក់បានបំពានទៅលើសិទ្ធិ ឬ ផលប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃដោយខុសច្បាប់ ទោះបីជាកំហុសចេតនា ឬ អចេតនាក្តី។ ជាពិសេសក្នុងរឿង គ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍តែម្តង គឺជនបង្កត្រូវសងសំណងការខូចខាតដល់ជនរងគ្រោះទាំងព្យសនកម្មជាទ្រព្យ និង ព្យសនកម្មមិនមែនជាទ្រព្យផងដែរ។ យ៉ាងណាមិញ ដើម្បីឲ្យមានការទទួលខុសត្រូវលើអំពើអនីត្យានុកូល ករណី

រថយន្ត គឺត្រូវពិនិត្យមើលលើព្យសនកម្មរបស់ជនរងគ្រោះដែលបានទទួលរងនូវការបំពានដោយសារតែជនបង្ក។

ដោយឡែកក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវលើប្រធានបទមួយនេះ បានឲ្យយើងដឹងបន្ថែមទៀតពីរបៀបនៃការសងសំណងទៅជនរងគ្រោះ តាមរយៈជនបង្កដោយផ្ទាល់នូវរាល់ការខូចខាតទៅលើជនរងគ្រោះ ឬ តាមរយៈក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង ដែលខាងក្រុមហ៊ុននឹងចូលរួមដោះស្រាយវិវាទជាមួយជនបង្ក ក្នុងការសងសំណងទៅឲ្យភាគីជនរងគ្រោះ និងការដោះស្រាយគ្នាដោយសន្តិវិធី ទៅតាមក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ឬ តាមប្រព័ន្ធតុលាការដែលនឹងត្រូវធ្វើការជ្រើសរើសដោយភាគីទាំងពីរ នៅក្នុងរឿងរ៉ាវដែលបានកើតមានដើម្បីបញ្ចប់វិវាទបានឆាប់រហ័ស។ ក្រៅពីការទទួលខុសត្រូវលើសំណង ដែលនាំឲ្យមានព្យសនកម្មដល់ជនរងគ្រោះផងនោះ គឺជនបង្កត្រូវមានការប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងពេលបើកបរ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ និងអនុវត្តច្បាប់ឲ្យត្រឹមត្រូវបំផុត ដោយឡែក ភាគីខាងជនរងគ្រោះក៏ត្រូវចូលរួមអនុវត្តច្បាប់ចរាចរណ៍ផងដែរ ទើបអាចកាត់បន្ថយនូវ ការបំពានទាំងនេះបាន ព្រោះថាក្នុងករណីខ្លះ កំហុសកើតមានឡើងដោយសារជនរងគ្រោះ។ យ៉ាងណាមិញ មន្ត្រីមានសមត្ថកិច្ចត្រូវសិក្សាស្វែងយល់ជាមុន រវាងកំហុសរបស់ជនបង្ក និងជនរងគ្រោះ ដើម្បីធ្វើការដាក់បន្ទុកទៅលើភាគីបង្កក្នុងការសងសំណងការខូចខាតនោះ។ ហើយការទទួលខុសត្រូវលើចំពោះ ករណីរថយន្ត ត្រូវបានអនុវត្តទៅតាមលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនដូចដែលមានចែងក្នុងច្បាប់។

ដូច្នេះ ការទទួលខុសត្រូវលើអំពើអនីត្យានុកូលករណីរថយន្ត ទាមទារអ្នកបើកបរ សិក្សាឲ្យបានច្បាស់លាស់ជាមុនសិន ដើម្បីជៀសវាងការបើកបរ ដែលបង្កឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់ដទៃ ថែមទាំងខាតបង់នូវប្រាក់កាស ទ្រព្យសម្បត្តិ និងចំណាយពេលវេលាជាច្រើនក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហា។

សរុបមក ការទទួលខុសត្រូវលើអំពើអនីត្យានុកូលករណីរថយន្ត គឺជាបញ្ហាដ៏ធំមួយដែលសង្គមយើងកំពុងជួបប្រទះ និងតម្រូវឲ្យអ្នកប្រើប្រាស់រថយន្តទាំងអស់មានការប្រុងប្រយ័ត្ន ស្មារតីភ្ញាក់រលឹក និងមានទំនួលខុសត្រូវខ្ពស់ក្នុងការបើកបរ ហើយទទួលស្គាល់នូវកំហុសដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្ត។

អនុសាសន៍

ក្នុងនាមយើងខ្ញុំ ជាអ្នករៀបរៀង និងសិក្សាស្រាវជ្រាវលើប្រធានបទនេះក៏សូមចូលរួមចំណែកក្នុងការធ្វើឲ្យប្រធានបទស្តីពី **“ការទទួលខុសត្រូវលើអំពើអនីត្យានុកូល ករណីរថយន្ត”** មានការពេញនិយម និងការសាយភាយចំណេះដឹងដល់មជ្ឈដ្ឋាននានា ជាពិសេសមិត្តៗ អ្នកចូលចិត្តអាន សិក្សាស្វែងយល់ និងនិស្សិតដែលកំពុងសិក្សាតាមសាកលវិទ្យាល័យផ្សេងៗ ដើម្បីអាចដោះស្រាយនូវបញ្ហាគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍នាពេលណាមួយដោយខ្លួនឯង ឬ អាចជួយសម្រួល និងផ្សព្វផ្សាយបន្តដល់អ្នកដែលមិនចេះច្បាប់ ឬ អ្នកដែលមិនយល់ពីការដោះស្រាយបញ្ហា។ ព្រោះទាំងនេះសុទ្ធសឹងតែជាទង្វើប្រចាំថ្ងៃរបស់ប្រជាពលរដ្ឋយើងម្នាក់ៗ គួរយល់ដឹងដោយសារការធ្វើចរាចរណ៍នៅលើដងផ្លូវ។ យើងខ្ញុំសូមចូលរួមផ្តល់នូវអនុសាសន៍មួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

អនុសាសន៍ទី១៖ ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបគួរតែយល់ដឹងពីបញ្ហាគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ រវាងអ្នកបង្ក និងអ្នករងរបួសថា តើនរណាជាអ្នកទទួលខុសត្រូវលើសំណង ហើយអ្នកណាជាអ្នកដែលទទួលបានសំណង ក្រោយពីការកើតមានបញ្ហា។ ម៉្យាងគួរតែធ្វើការដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនេះ ដោយមានការសហការពីមន្ត្រីដែលមានសមត្ថកិច្ចនៅតាមតំបន់ដែលគាត់គ្រប់គ្រង មិនថាជាបញ្ហាតូច ឬ ធំទេ កាលបើសាមីខ្លួនមិនអាចធ្វើបានហើយ ត្រូវតែរកជំនួយជាបន្ទាន់ ដោយមិនត្រូវបង្កឲ្យមានហិង្សានឹងគ្នាឡើយ។

អនុសាសន៍ទី២៖ អ្នកបើកបរ ឬ គ្រប់គ្រងរថយន្តទាំងឡាយ ត្រូវមានប័ណ្ណបើកបរដោយត្រឹមត្រូវទៅតាមប្រភេទរថយន្តដែលកំពុងប្រើប្រាស់ និងត្រូវចូលរួមគោរពច្បាប់ចរាចរណ៍ឲ្យបានខ្ជាប់ខ្ជួនបំផុត ដើម្បីជៀសវាងកើតមានបញ្ហាគ្រោះថ្នាក់ក្នុងកម្រិតធ្ងន់ណាមួយ។

អនុសាសន៍ទី៣៖ សម្រាប់ជនណាមួយដែលបានបង្កឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់អ្នកដទៃ ជននោះត្រូវធ្វើការសងសំណងទៅតាមកម្រិតដែលបានបំពាន មិនថាត្រូវសងជាទឹកប្រាក់ ឬ មិនមែនជាទឹកប្រាក់ឡើយ។ ព្រោះបុគ្គលគ្រប់រូបមិនអាច បំពានលើសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍របស់អ្នកណាម្នាក់ឡើយ។

ឯកសារយោង

ច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត

- ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/០៧០៦/០២១ ប្រកាសឱ្យប្រើនៅថ្ងៃទី ០៦ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៦
- ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២ ប្រកាសឱ្យប្រើនៅថ្ងៃទី ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩
- ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០ ប្រកាសឱ្យប្រើនៅថ្ងៃទី ០៨ ធ្នូ ២០០៧
- ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, គ្មានលេខ, ភាគ១ដល់៦ បោះពុម្ពលើកទី១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២
- ច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំអង្គការតុលាការ, នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ប្រកាសឱ្យប្រើថ្ងៃទី១៦ កក្កដា ២០១៤
- ច្បាប់ចរាចរណ៍ផ្លូវគោក, លេខ នស/រកម/០១១៥/០០១ ប្រកាសឱ្យប្រើនៅថ្ងៃទី២៦ មករា ២០១៧
- ច្បាប់ស្តីពី ធានារ៉ាប់រង, លេខ នស/រកម/០៨១៤/០២១, ប្រកាសឱ្យប្រើ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤

សៀវភៅ

- ការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ រៀបរៀងដោយ: បេក្ខអនុបណ្ឌិតច្បាប់ កៅ សីហា ឆ្នាំ២០១០
- ដំណោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ប្រទេសកម្ពុជា សៀវភៅសិក្សាស្តីពីទស្សនទានសំខាន់ៗ មេធាវី ស្ទីវិន អ៊ែម អូស្ទើរមីឡឺរី ខែមករា ឆ្នាំ២០១០ បោះពុម្ពលើកទី ២
- សៀវភៅមេរៀន ស្តីពី មូលដ្ឋាននៃអង្គហេតុចម្បង រៀបចំដោយ ក្រុមការងាររដ្ឋប្បវេណី នៃគណៈមេធាវី និងកម្មវិធីសហប្រតិបត្តិការផ្នែកតុលាការជាមួយគណៈមេធាវី រាជធានីភ្នំពេញ ឆ្នាំ២០១០
- សេចក្តីផ្តើមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី បោះពុម្ពលើកទី៥ ភ្នំពេញ ឆ្នាំ ២០១១
- សេចក្តីពន្យល់ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ភាគី ២ រៀបចំដោយ ក្រុមការងារនៃអនាគតគ្រូបណ្តុះបណ្តាល នៅសាលា ភូមិន្ទចៅក្រមនៃរាជបណ្ឌិតសភាវិជ្ជាជីវៈតុលាការ កែសម្រួលលើការបោះពុម្ពលើកទី ១ រាជធានីភ្នំពេញ ខែ មេសា ឆ្នាំ២០១៣
- សេចក្តីពន្យល់ អំពី ចំណុចសំខាន់ៗ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ភាគ ១ នីតិវិធីចេញសាលក្រម (គន្លឹ ១ ដល់ គន្លឹ ៥, គន្លឹ ៨ និង ទី ៩)
- វចនានុក្រមខ្មែរ ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ព.ស. ២៥១១ គ.ស. ១៩៦៧
- វចនានុក្រមខ្មែរ ឌីវ ស៊ាន បោះពុម្ពលើកទី៣ ឆ្នាំ២០១១ រក្សាសិទ្ធិដោយ បណ្តាគារ នគរធំ

គេហទំព័រ

- http://knowledgeoncambodialaws.blogspot.com/2017/02/blog-post_19.html
- <http://salatraju.com/index.php/post?p=26> អំពើអនីត្យានុកូល ចក សម្បត្តិ, ២០១៦
- <http://www.mpwt.gov.kh/kh/public-services/vehicle-registration>
- <http://bizdoctors.asia/> តើអ្វីទៅជា-ប្រទានកម្ម-លទ្ធ/
- <http://www.khmerlaws.com> ការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ
- <http://freshnewsasia.com/index.php/en/localnews/90703-2018-06-24-03-10-15.html>
- <https://www.postkhmer.com/> បទសម្ភាសស្តីពីច្បាប់/តើធ្វើដូចម្តេច-ដើម្បីឲ្យបណ្តឹងមានការទទួលស្គាល់តាមច្បាប់-តចប់

ଅଧ୍ୟାୟ

အပတ်စဉ်အဖွဲ့

ឧបសម្ព័ន្ធទី៣

Motor Vehicle Accident Report Form

Claim Code :.....Date :...../...../.....

The Insured's Details

Name :.....Sex:.....Position :.....
Home Tel :.....Work Tel :.....Mobile :.....
Permanent Address :.....

The Insured Vehicle's Details

Made in Year :..... Vehicle Trademark:..... Plaque No :.....
Occupation :.....Color :.....Chassis No :.....Engine No :.....
MV No :.....
Period of Insurance : Inception Date...../...../.....Expiry Date :...../...../.....

The Authorized Driver's Details (upon occurrence of accident)

Driver Name :.....Sex :..... Date of Birth:...../...../.....
Current Address :.....
Driving License No :..... Brand :..... Expiry Date...../...../.....

Was the use of the vehicle entitled by the Insured? Yes No

If yes, for what purpose of using it? (Business or Private, and so on).....

How is the Driver's relationship to the Insured?.....

How has the vehicle user driven in this year?.....

Before this accident, was the driver under the influence of any alcohol or intoxicating drugs during the 12 hours? Yes No

Was the driver tested for alcohol or drugs by police? Yes No Result Obtained:.....

Trail's Information

Made in :..... Vehicle Trademark:..... Plaque No :.....
 Occupation :.....Color :.....Chassis No :.....Engine No :.....
 MV No :.....
 Period of Insurance : Inception Date...../...../.....Expiry Date :...../...../.....
 Tare Weight :.....Load Weight :.....
 What was the trailer carrying at that time?.....
 What is the driver name of that trailer?.....Is he the trailer owner? Yes No
 Name of the trailer owner :..... Contact Number :.....

Third Party's Information (accident caused by you or you was a victim)

Made in Year :..... Vehicle Trademark:..... Occupation :.....
 Plaque No :.....Color :.....Chassis No :.....Engine No :.....
 Made in :.....Owner's Name :.....Sex :.....Age :.....
 Nationality :.....Position :..... Address :.....

 Home Tel :.....Work Tel :.....Mobile :.....
 Driver's Name :.....Sex :.....Age :.....Nationality :..... Position :.....
 Please, describe the vehicle damage or properties of the third party?.....

 Has the third party's vehicle had insurance? Yes No If has, what company?.....

The Police's Details

Did the police make any notes or reports?
 Yes Name :.....Organ :..... Mobile :.....
 No Reason :.....
 Report No :.....Dated :...../...../.....
 How did the police analyze?.....

Witnesses' Details

Were there any witnesses aware of the event? Yes No (If were, please complete the space provided below) :

1. Name :.....Sex :..... Age :..... Nationality :.....
Position :..... Address :.....
Where was the witness when the incident occurred?.....

2. Name :.....Sex :..... Age :..... Nationality :.....
Position :..... Address :.....
Where was the witness when the incident occurred?.....

History

Have you or the driver been declined, cancelled or imposed with the special conditions by **Insurance Company** in the last 3 years.

.....

Have you or the driver had an accident or made a motor vehicle claim in the last 3 year?

.....

Have you or the driver been convicted of, fined or imposed with penalties involving to the violation of the traffic law in the last 3 years?

.....

Have you or the driver been convicted of, fined or imposed with penalties for nay criminal offences in the last 3 years?

.....

I do solemnly affirm that the information contained herein is correct to the best of my knowledge and belief. I fully apprehend and agree that any false declaration made in this form gives **CAMINCO** the sole rights to refuse or abandon the payment of indemnify automatically.

Made in :..... Dated :...../...../.....

Signature and Name

Insured

Authorized Driver

Received by Caminco Officer

.....

.....

.....

“ We strive to provide customers with excellent products and services of international standard backed by proven technical and financial strength ”

**WE COVER YOU
IN CAMBODIA**

 ភ្នំពេញធិន្ទនិយម ភ្នំពេញ ភ្នំពេញ
CAMPU LOMPAC INSURANCE PLC.
7th Floor, Campu Bank Building
No. 23, Street 114,
Sangkat Phsar Thmey II,
Khan Daun Penh, Phnom Penh,
Royal Kingdom of Cambodia,
P.O Box 1936
Tel: +855 23 989 898 | Fax: +855 23 989 879
E-mail: info@campulompac.com.kh
Website: www.campulompac.com.kh

CP-121/M2.0

SOURCES OF STRENGTH

ABOUT US

Since our incorporation on 15th August 2007, we continue to strengthen our presence in Cambodia with a wide range of general insurance products. Campu Lonpac Insurance is a joint-venture of Cambodian Public Bank and Public Bank Malaysia with LPI Capital. The strategic partnership taps on the strength of Cambodian Public Bank's wide distribution network and Lonpac Insurance's expertise. In 4 years of operations, we are now one of the leading insurance companies in Cambodia.

SOLID FINANCIAL STRENGTH

- Public Bank is Malaysia's most award-winning bank
- Cambodian Public Bank is a bank with the highest paid-up capital as at 31 December 2010
- Lonpac Insurance is assigned a financial strength rating of A- (Excellent) and an issuer credit rating of "B+" by A.M. Best Co., the global full-service credit rating organization
- We are associated with NKSJ Holdings in Japan (NIPPONKOA Insurance and Sampo Japan Insurance).

EXTENSIVE PRODUCTS AND SERVICES

We underwrite the following classes of insurance:

- Property Insurance
- Fire and Named Perils
- Industrial All Risks
- Electronic Equipment
- Machinery Breakdown
- Marine Cargo
- Private Car
- Liability Insurance
- Public Liability
- Product Liability
- Professional Indemnity
- Employees' Benefits Insurance
- Group Personal Accident
- Group Hospital and Surgical
- Project Insurance
- Contractor's All Risks
- Erection All Risks
- Workers' Accident
- Pecuniary Insurance
- Business Interruption
- Machinery Breakdown Loss of Profit
- Money

We provide 24 hours claims assistance

We have a wide network of qualified panel garages with towing services

We have a wide network of affiliated clinics and hospitals

EXTENSIVE DISTRIBUTION NETWORKS

EXTENSIVE DISTRIBUTION NETWORKS

- Campu Lonpac Insurance has a proficient in-house marketing force
- With Cambodian Public Bank's expanding branch network, the company can reach out to its existing and potential customers more effectively

SUPERIOR DELIVERY STANDARDS

- We have a dedicated and competent team of personnel to meet the demand of customers' claims assistance
- We have a strong team of highly trained claims personnel to provide you with 24 hours
- We engage a wide network of international loss adjusters to ensure your claims are resolved in the most efficient manner

FOCUS ON CORE BUSINESS

FOCUS ON CORE BUSINESS

- Providing a wide-range of innovative products that are commercially and economically viable
- Delivering excellent services through highly trained and motivated service personnel
- Expanding our business network to further enhance customer convenience

STRONG TECHNICAL EXPERTISE

- We are managed by a strong team of highly trained insurance personnel
- Through our continuous human resource development programme, we nurture talented professionals with relevant skills and knowledge of the business
- Local expertise is further strengthened by regional and global support

AWARDS AND RECOGNITION

Lonpac Insurance's strong track record performance has been recognized with six awards in Euromoney's 2009 Insurance Survey for the Malaysian market.

- Best Insurer in Malaysia
- Best Insurer for Claims Resolution
- Best Consultant for Insurance Risk Transfer
- Best Insurer for Innovation
- Best Insurer for Price
- Best Product Range

MORE ACCOLADES

Asia 200 Most-Admired Companies Survey
by *The Wall Street Journal Asia*
2nd in Long-Term Vision
2nd in Corporate Reputation
3rd in Long-Term Vision
3rd in Financial Reputation

Asia's Best Companies 2008

by *Forbes*
Best Managed Company
Best Corporate Governance
Best Investor Relations
Most Committed to a Strong Dividend Policy
Corporate Governance Asia Recognition Award 2008
by *Corporate Governance Asia*

Funds Transfer Quality Recognition Award 2007

by *JPMorgan Chase*
Elite Quality Recognition Award for MT103 category
Elite Quality Recognition Award for MT202 category

Best Managed and Governed Companies 2007

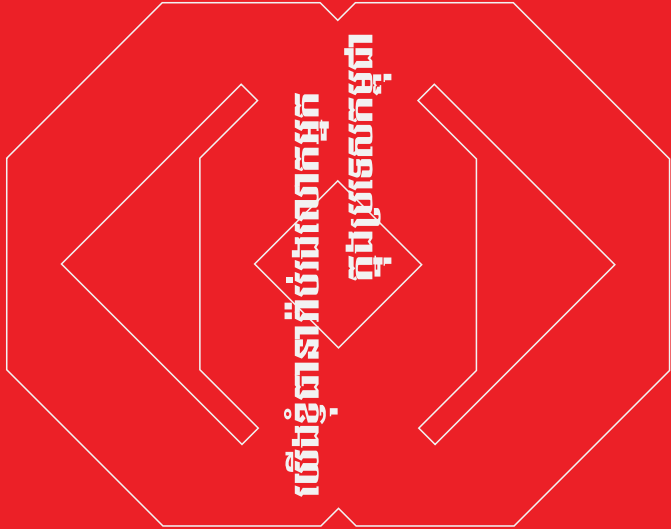
by *Euromoney Asia*
1st in Most Convincing and Coherent Strategy
2nd in Best Corporate Governance

Malaysia's Best Managed Company Large-Cap Corporate of the Year 2007
by *Asiamoney*

Chubb Multinational Risk Group Outstanding Affiliate Service Award 2007
by *Chubb Group of Insurance Companies*

“ យើងផ្តល់ជូនអតិថិជនជាមួយអស់នូវសេវាប្រយោជន៍ និងសេវាកម្មបំប៉នអន្តរជាតិដ៏ប្រសើរឡើង តាមរយៈបច្ចេកទេស និងបច្ចេកវិទ្យាប្រើប្រាស់យើងផ្ទៃ ”

ក្រុមហ៊ុនបរិច្ចាគសុខភាព កម្ពុជា
CAMPU LONPAC INSURANCE PLC.
 ផ្ទះលេខ ១២ ផ្លូវលេខ ១១៩
 ភូមិបឹងកេងកង ខណ្ឌបឹងកេងកង
 រាជធានីភ្នំពេញ កម្ពុជា
 ទូរស័ព្ទ : +៨៥៥ ៩៣ ៩២១ ៩២១ / ៩២៥ ៩២៥ ៩២៥
 អ៊ីម៉ែល : info@camplonpac.com.kh
 គេហទំព័រ : www.camplonpac.com.kh

CPKH-1211V2.0

Your belief, our responsibility

CAMBODIA-VIETNAM INSURANCE COMPANY PLC.

No. 99, Norodom Blvd., Sangkat Beoung Raing,
Khan Daun Penh, Phnom Penh, Cambodia
Tel: (855) 23 212 000 Email: info@cvi.com.kh
Fax: (855) 23 215 505 Website: www.cvi.com.kh

ទម្រង់ទាមទារសំណងលើហានិភ័យនៃការសាងសង់

CONTRACTOR'S ALL RISKS CLAIM FORM

ការផ្តល់ឱ្យទម្រង់នេះ មិនបង្កើតជាការទទួលខុសត្រូវណាមួយ

របស់ **CVI** នោះឡើយ ។ សូមបំពេញត្រង់ផ្នែកទាំងអស់

The issuance of this form does not constitute an admission of liability on the part of CVI. Please complete all sections.

លេខប័ណ្ណសន្យារ៉ាប់រង
Policy Number

លេខទាមទារសំណង
Claim Number

សេចក្តីលំអិតអំពីអ្នកត្រូវបានធានា
INSURED DETAILS

ឈ្មោះអ្នកត្រូវបានធានា Name of the Insured	លេខទូរស័ព្ទ Contact no.
អាសយដ្ឋាន Address	

សេចក្តីលំអិតអំពីការបាត់បង់ ឬខូចខាត
LOSS/DAMAGE DETAILS

កាលបរិច្ឆេទនៃការបាត់បង់ ឬខូចខាត Date loss/damage	ម៉ោង Time	ព្រឹក / ល្ងាច am / pm
តើនៅពេលណាដែលការបាត់បង់ ឬខូចខាតនោះត្រូវបានដឹង? When was loss/damage discovered?	ម៉ោង Time	ព្រឹក / ល្ងាច am / pm

តើសម្ភារៈមួយណាដែលត្រូវបានខូចខាត ឬបាត់បង់? Which items were loss/damaged?	☐ ការងារដែលជាប់កិច្ចសន្យា Contract work ☐ ម៉ាស៊ីនសំរាប់ការសាងសង់ Construction machinery ☐ គ្រឿងចក្រសំរាប់សាងសង់ និងឧបករណ៍ Construction plant and equipment
---	---

តើការខូចខាតនោះកើតឡើងយ៉ាងដូចម្តេច? ហើយ តើអ្វីជាមូលហេតុប្រហាក់ប្រហែលនៃការខូចខាត? (សូមភ្ជាប់គំនូសតាង រូបថត របាយការណ៍ប៉ូលីស... ។ល ។)
How did the damage occur and what was its probable cause? (Attach sketches, photos, police report;...etc)

[Empty space for providing details of the damage occurrence and cause]

តើនឹងមានការកែប្រែ/ផ្លាស់ប្តូរណាមួយទៅលើរចនាបថ សំណង់ ឬក៏សំភារៈផ្សេងទៀត នៅពេលធ្វើការជួសជុល ដែរឬទេ? Will any alterations/improvements be made to design, construction or material when repairs are carried out?	☐ ទេ ☐ មាន ☐ No ☐ Yes
តើមានអគារ ឬទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅជិតខាងកន្លែងកើតហេតុបានទទួលរងការខូចខាតដែរឬទេ? Are existing building or surrounding properties damaged?	☐ ទេ ☐ មាន ☐ No ☐ Yes

សេចក្តីលំអិតអំពីអ្នកត្រូវបានធានា
LEGAL LIABILITY

តើមានភាគីតិចជនណាផ្សេងទៀតមានការពាក់ព័ន្ធដែរឬទេ? Is a third party liability involved?	☐ ទេ ☐ No	☐ មាន, សូមបញ្ជាក់លំអិត..... ☐ Yes, please give detail.....
តើអ្នកបានទទួលការជូនដំណឹងពីការទាមទារសំណងណាមួយហើយ ឬនៅ? Have you received notice of any claims?	☐ ទេ ☐ No	☐ មាន សូមបញ្ជាក់លំអិត..... ☐ Yes, please give detail.....

រាយការណ៍នៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលបាត់បង់/ខូចខាត
STATEMENT OF PROPERTY LOSS/DAMAGE

ការរៀបរាប់អំពីការងារ, ការងារបណ្តោះអាសន្ន, សម្ភារៈ ឬ គ្រឿងចក្រសំរាប់សាងសង់ដែលបានខូចខាត ឬបាត់បង់ Description of works, temporary works, materials or constructional plant lost or damaged	និងទីកន្លែងនៃការទិញ When and where purchased	កម្មសិទ្ធិករនៃទ្រព្យសម្បត្តិ From whom property belonged	តម្លៃដែលបានបង់ Price paid	ការកាត់រំលូសនៃតម្លៃទ្រព្យ Deduction of Wear and Tear or Depreciation or Value of Salvage	ទឹកប្រាក់ទាមទារសំណង Amount Claimed
សរុបទឹកប្រាក់ទាមទារសំណង TOTAL CLAIMED AMOUNT					

ការប្រកាសអះអាង
DECLARATION

យើង/ខ្ញុំ សូមធានាអះអាងថា ព័ត៌មានខាងលើពិតជាត្រឹមត្រូវ និងពេញលេញគ្រប់ចំនុចទាំងអស់ ។
 I/We WARRANT that the above statement and particular are correct and complete in every detail.

ហត្ថលេខា និងត្រាអ្នកត្រូវបានធានា កាលបរិច្ឆេទ / /
 Signature and stamp of the Insured Date / /

សូមពិនិត្យមើលថា ទម្រង់បែបបទនេះត្រូវបានបំពេញសព្វគ្រប់ ក្នុងករណីមានការខ្វះខាតណាមួយ និងអាចបណ្តាលឱ្យមានការយឺតយ៉ាវលើការធ្វើសំណងនេះ
 ប្រសិនបើមានចម្ងល់លើការបំពេញបែបបទនេះ សូមទំនាក់ទំនងមកកាន់លេខទូរស័ព្ទ: ០៩៧ ៥ ៩១១ ៩១១
PLEASE CHECK THAT THIS FORM HAS BEEN FULLY COMPLETED AS ANY OMISSIONS MAY DELAY YOUR CLAIM.
 Any enquiry on the claim form completion, please contact us at 097 5 911 911

IT IS IMPORTANT that this form is completed fully and returned as quickly as possible to the company.

完整填写这个表格并且尽快地返回公司是重要的。

CLAIM NO索赔号: _____

This claim form is issued to 这个表格提供给:

(代理商或投保者的姓名)

By由: _____
(Branch concerned 参与的分店)

Signature of Branch Mgr
分店经理签字: _____

Date 日期: _____

MOTOR ACCIDENT REPORT FORM

摩托意外报告表

THE COMPANY DOES NOT ADMIT LIABILITY BY THE ISSUE OF THIS FORM

公司不承担由提供这个表格所引起的责任

IF YOU RECEIVE ANY COMMUNICATIONS ABOUT THIS ACCIDENT, PLEASE DO NOT ANSWER THEM BUT SEND THEM AT ONCE TO THE COMPANY, PLEASE DO NOT ADMIT THAT YOUR DRIVER WAS AT FAULT OR THAT YOU ARE LIABLE FOR THE ACCIDENT

如果您收到了有关这个意外的任何送达通知, 请不要马上回答他们, 而要把它交给本公司, 也不要马上承认是您的司机的过错或对此意外事件是有责任的。

Name 姓名 _____

Policy number 保单号 _____

Address 地址 _____

Expiry date 终止日期 _____

Broker/Agent 经纪人/代理商 _____

Business or occupation 生意或职业 _____

Telephone No. 电话号码 _____

A. VEHICLE in use by insured or his driver at time accident/车辆由保户或他的司机在使用期间, 发生意外的时间:

i) Make and Model 品牌和型号 _____ Cylinder Capacity 汽缸容量 _____

Year of Manufacture 制造年 _____ Registration number 注册登记号 _____

Chassis No 底盘号码 _____ Engine No. 发动机号码 _____

Has the engine been modified or converted to increase the manufacture's performance/ 发动机已经被改进或 转换以增加功率了吗? _____

ii) Who is the main user of the vehicle 谁是这个车的主要使用者? _____

iii) For what purpose was the vehicle being used at the time of the accident 在发生意外时, 这个车用于什么目的? _____

- iv) If being used by someone other than the Insured had the user obtained the Insured's consent 如果是其他人使用，是否得到受保者的同意? _____
- v) Were goods being carried 有货物正在运输吗? _____
- vi) Commercial vehicle only: A,B or C license 商用车仅是A, B 或C 驾照 _____
 Unladen weight 卸货重量 _____ Carrying capacity 运载容量 _____
 Weight of the load 装载重量 _____

B. *Driver at the time of accident* 司机在意外发生时间 :

- i) Name 姓名 _____
- ii) **Age** 年龄 _____ **NRIC No.** 护照或身份证号码 _____
Business/Occupation 生意/职业? _____
- iii) Address 地址 _____
- iv) Driving license details 驾照详情:
 Class (es) covered 包括的种类 _____
 Expiry date of license 驾照截止的日期 _____
 Provisional or Permanent 暂时的或永久的 _____
 How long has he regularly driven motor vehicle 他正式开摩托车有多长时间? _____
- v) Is he your regular employee 他是您的正式雇员吗? _____
- vi) If not, who is he 如果不是,他是谁? _____
- vii) Does he suffer from any physical disability 他是否遭受任何的身体残疾? _____
- viii) Has he ever been refused any motor insurance 他是否曾经拒绝过任何的摩托保险? _____
- ix) Give details and dates of ALL convictions or impending prosecutions for motoring offence. 详细叙述由驾车的过错而定罪或将要执行的日期。 _____
 If none, insert "NONE" 如果没有, 填写 "没有" _____
 If other than the Insured or a paid driver, does he own a motor vehicle himself 如果驾驶者不是保户或受雇的司机, 他是否拥自己的摩托车? _____
- x) If so, please quote Registration No., Policy No. and name of Insurance Company 如果是, 请引述注册登记号, 保单号和保险公司的名字。 _____
- xi) Have you entered into an agreement for the sale of the vehicle 对这辆车, 您是否已经参与出售合同了? _____
- xii) If so, to whom and when 如果是, 在什么时间和谁? _____

C. *ACCIDENT* 意外

- i) Date of Accident 意外的日期 _____
- ii) Time of Accident 意外的时间 _____ a.m. /p.m 上午/下午.
- iii) Place of Accident (Street/Road and Town) 意外的地方(街/路和镇) _____
- iv) At what speed was your vehicle traveling immediately prior to impact 在撞击之前,您的车是以什么速度行进?
 _____ Km /per hour 公里 /小时
- v) Do you think that your driver was to blame 您认为您的司机应该负责吗? _____
 Or some other person was to blame 或一些其他的人应该负责? _____
 If so, please give the same address and occupation of person to blame 如果这样, 给出这个应负责人的姓名, 地址和职业 _____

SKETCHES 描绘略图

Please draw sketches below showing (i) the direction of the vehicle with arrows (ii) the point of the Impact, with a cross (iii) any marks on the road (iv) any measurement (v) any traffic signs.

请简单描绘下列所示内容 (i) 车前行的方向以及车的箭头记号 (ii) 碰撞点, 及受损处 (iii) 公路上任何标志 (iv) 任何的尺寸 (v) 任何的交通符号。

BEFORE THE ACCIDENT/意外事故发生前

AFTER THE ACCIDENT/意外事故发生后

D. DAMAGE to own vehicle 对自己车辆的损坏

- i) Give details of damage to your vehicle directly due to accident 详述由意外事故对您的车辆的直接损坏

- ii) Estimated cost of repairs 估计的修理费 US\$ _____
- iii) Where can the vehicle be inspected 车辆可在哪里被检修? _____
- iv) Have you instructed them to send a detailed estimate to the Company 您已经通知他们发给公司一个详细的估价了吗? _____

E. DAMAGE to third party vehicle 对第三者车辆的损坏.

- i) Please give details of name and address of the owner 请叙述车主的姓名和地址

- ii) Make, Model and Registration Number of Vehicle 车辆的牌、型号和注册号码

- iii) Damage 损坏 _____

F. INJURIES to person involved in the accident 在意外事故中所涉及人的损伤

(a) In your OWN VEHICLE 在您自己的车辆中

Name and Address 姓名和地址	Age 年龄	Injuries 损伤
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

(d) To the OTHER PARTY 对第三者

Name and Address 姓名和地址	Age 年龄	Injuries 损伤
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

please mark with a cross the name of anyone detained in hospital.

请标明留在医院的任何一个受伤者的姓名

G. GENERAL 一般情况

- i) Did the police witness the accident 警察是否目击这个意外? _____
Take any evidence or particulars 是否持有任何一个证据或详细说明? _____
- ii) Police station to which report of accident was made 意外事故报告呈交给哪一个警察局?

- iii) Report Number 报告的号码 _____

iv) Please give the names and addresses of any witness 请给出目击者的姓名和地址:
Passengers in your vehicle 在您的车上的乘客 _____

Others (drivers & passengers of other vehicle, motorcyclist, pedestrians, etc.) 其他人员
(其他车上的司机、乘客、骑摩托者、行人、等等) _____

(v) Was any warning given by the police that you, driver or anyone might be prosecuted 警察有否
对您、司机或可能被起诉的任何人给予任何警告? _____
If so, please indicate nature of charge of prosecution 如果有, 请指出起诉指控的性质?

I/We declare that forgoing answers are true and complete and that I/We hold no other policy indemnifying me/us in respect of this claim.

I/We request you to deal on my/our behalf with the third party claims arising herein in accordance with the terms and conditions of the above-mentioned policy and I/We authorize you and your solicitors on my/our behalf to make such admissions and settlements and give such consents as you may consider necessary for the disposal of such claim and any litigation arising there from.

我/我们声明回答的是真实而完整的, 而且有关的这个索赔, 我/我们没有其它保单来赔偿我/我们。

我/我们请求您给予我/我们发生在和有关以上条件和情况相一致的第三者索赔的利益, 并且, 在我/我们的利益上, 对于该索赔的处理和任何发生在那里的不同的起诉, 我/我们授权给您和您的下属人员, 当作您必需的考虑, 并给予承认和结算。

Driver's signature 司机签名 _____

Date日期 _____ Insured's signature 保户签名 _____

FORTE INSURANCE (CAMBODIA) PLC.

PHNOM PENH
325 Mao Tse Toung Boulevard,
Tel: (+855) 23 885 077/066
Fax: (+855) 023 982 907
Web: www.forteinsurance.com
E-mail: info@forteinsurance.com

SIEM REAP
Mondol Stat Chas, Phum Salakanseng,
SangKat Svay Dangkum,
Tel: (+855) 063 963 355
Fax: (+855) 063 963 610
E-mail: srp@forteinsurance.com

BATTAMBANG
No.26, National Road No.5,
Phum Romchek 5, SangKat Rattanak,
Tel: (+855) 053 731 617
Fax: (+855) 053 731 700
E-mail: bbg@forteinsurance.com

របាយការណ៍គ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍
MOTOR ACCIDENT CLAIM FORM

1. អ្នកត្រូវបានធានា/ INSURED

-ឈ្មោះ/Name:
-អាសយដ្ឋាន/Address:
-មុខរបរ/Occupation:
-លេខទូរស័ព្ទ/Telephone:
-លេខប័ណ្ណធានារ៉ាប់រង/Policy No:
-ថ្ងៃផុតកំណត់/Expiry date:

2. អ្នកបើកបរនៅពេលគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍/ DRIVER AT THE TIME OF ACCIDENT

-ឈ្មោះ/Name:
-អាសយដ្ឋាន/Address:
-មុខរបរ/Occupation:
-លេខទូរស័ព្ទ/Telephone:
-ប័ណ្ណបើកបរ/Driving license:
-ទំនាក់ទំនងជាមួយអ្នកត្រូវបានធានា / Relation with the insured:
-នៅពេលមានគ្រោះថ្នាក់ តើរថយន្តត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងគោលបំណងអ្វី? For what purpose was the vehicle being used at the time of accident?
-នៅពេលមានគ្រោះថ្នាក់ តើអ្នក(អ្នកបើកបរ)មានពិសារគ្រឿងស្រវឹង ឬគ្រឿងញៀន ឬស្ថិតក្រោមឥទ្ធិពលនៃគ្រឿងស្រវឹង ឬគ្រឿងញៀន រឺទេ? At the time of accident, were you (driver) drinking or using drugs or under the influence of alcohol or drugs?
-តើអ្នក(អ្នកបើកបរ) ជាអ្នកបង្កហេតុក្នុងករណីគ្រោះថ្នាក់នេះមែនរឺទេ? Did you (driver) make this accident happen?

-តើអ្នកមានប័ណ្ណធានារ៉ាប់រងផ្សេងទៀត ដែលធានាលើគ្រោះថ្នាក់ ឬ ការបាត់បង់នេះដែររឺទេ? Do you have any other insurance covering this accident or loss?

អត់/NO មាន/YES សូមបញ្ជាក់ព័ត៌មានលំអិតទាក់ទងនឹងប័ណ្ណធានារ៉ាប់រង និងក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង/ Please give us the details related to the insurance policy and the insurance company:

3. យានយន្តរបស់អ្នកត្រូវបានធានា/ VEHICLE OF INSURED

-ម៉ាកយានយន្ត/Make and model:
-ស្លាកលេខ/Registration no:
-ឆ្នាំផលិត/Year of manufacture:
-លេខសាក់ស៊ី/Chassis no:
-លេខម៉ាស៊ីន/Engine no:

4. អំពើគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍/ ACCIDENT

-ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ និងម៉ោងនៃគ្រោះថ្នាក់/Date and time of accident:
-ទីកន្លែងនៃគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ / Place of accident:

5. ការខូចខាតយានយន្តផ្ទាល់ខ្លួន / DAMAGE TO OWN VEHICLE

-សូមផ្តល់ព័ត៌មានលំអិតអំពីការខូចខាត/Give details of damage:
-តម្លៃជួសជុលដែលប៉ាន់ស្មានអស់ជាដុល្លារ / Estimated cost of repair in USD:
-ឈ្មោះយានដ្ឋាន/Garage name:

6. ការខូចខាតយានយន្តរបស់ភាគីទីបី / DAMAGE TO THIRD PARTY VEHICLE

-ឈ្មោះ/Name:.....
-អាសយដ្ឋាន/Address:.....
.....
-លេខទូរស័ព្ទ/Telephone:.....
-ម៉ាកយានយន្ត/Make and model:.....
-ស្លាកលេខ/Registration no:.....
-ឆ្នាំផលិត/Year of manufacture:.....
-លេខសាក់ស៊ី/Chassis no:.....
-លេខម៉ាស៊ីន/Engine no:.....
-សូមផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតអំពីការខូចខាត/Give details of damage:.....
.....
-តម្លៃជួសជុលដែលប៉ាន់ស្មានអស់ជាដុល្លារ / Estimated cost of repair in USD:.....

7. របួសចំពោះអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ / INJURY TO PERSON(S) INVOLVED IN THE ACCIDENT

-ឈ្មោះ/Name:.....
-អាសយដ្ឋាន/Address:.....
.....
-លេខទូរស័ព្ទ/Telephone:.....
-សូមផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតអំពីរបួស/Give details of injury:.....
.....
-ឈ្មោះ/Name:.....
-អាសយដ្ឋាន/Address:.....
.....
-លេខទូរស័ព្ទ/Telephone:.....
-សូមផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតអំពីរបួស/Give details of injury:.....

8. សូមពន្យល់លម្អិតអំពីគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ / PLEASE EXPLAIN IN DETAIL HOW THE ACCIDENT HAPPENED

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

9. គំនូសប្រាង / SKETCHES

មុនពេលគ្រោះថ្នាក់ Before the accident
ក្រោយពេលគ្រោះថ្នាក់ After the accident

ខ្ញុំ/យើងសូមប្រកាសថាចម្លើយទាំងអស់មានភាពត្រឹមត្រូវ និងពេញលេញ
* I/We declare that all the answers are true and complete.

ខ្ញុំ/យើងសូមស្នើសុំអោយ ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងហត្ថគេដោះស្រាយជាមួយ
ភាគីទីបីក្នុងនាមខ្ញុំ/យើង ដោយគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែង
ក្នុងប័ណ្ណធានារ៉ាប់រង ក៏ដូចជាច្បាប់ជាធរមាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ខ្ញុំ/យើងសូមផ្តល់សិទ្ធិដល់ក្រុមហ៊ុន ឬ មេធាវីរបស់ក្រុមហ៊ុនក្នុងការដោះ
ស្រាយក្នុងករណីនេះតាមគ្រប់រូបភាពដែលក្រុមហ៊ុនយល់ថាចាំបាច់។

I/We request you to deal on my/our behalf with the third party claims
arising herein in accordance with the terms and conditions of the
above-mentioned policy as well as the laws in force of Cambodia, and
I/we authorize you and your attorney at law on my/our behalf to settle
this case by any means that you find necessary.

ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ / DATE:.....

ឈ្មោះ / NAME:.....

ហត្ថលេខា និង ត្រា / SIGNATURE AND STAMP:.....

.....
.....
.....

ពាក្យស្នើសុំធានារ៉ាប់រងលើការដឹកជញ្ជូនទំនិញ

MARINE CARGO PROPOSAL FORM

ដោយអនុលោមទៅតាមមាត្រាទី២០នៃច្បាប់ធានារ៉ាប់រងរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬការធ្វើរឹសោធនកម្មផ្សេងៗ លោកអ្នកត្រូវបង្ហាញព័ត៌មានដែលត្រូវ បានសួរនៅក្នុងពាក្យស្នើសុំការធានារ៉ាប់រងខាងក្រោមនេះដោយភាពស្មោះត្រង់នូវព័ត៌មានពិតប្រាកដដែលលោកអ្នកដឹង ឬគួរតែដឹង បើមិនដូច្នោះទេកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងដែលបានផ្តល់ជូនអាចត្រូវបានទុកជាមោឃៈ។

In pursuance to article 20 of the insurance law of the kingdom of Cambodia or any subsequent amendment thereof, you are to disclose the information required in this proposal form, fully and faithfully, which you know or ought to know, otherwise the policy issued hereunder may be void.

Agency A/C No.: _____

ព័ត៌មានលម្អិតរបស់អ្នកស្នើសុំធានារ៉ាប់រង / DETAILS OF PROPOSER

ឈ្មោះអ្នកស្នើសុំ / Proposer's Name	:	
មុខងារ / ប្រភេទអាជីវកម្ម Occupation/Nature of Business	:	
អាសយដ្ឋាន Address	:	
លេខទូរស័ព្ទ Telephone No.	:	លេខទូរស័ព្ទការិយាល័យ : Office លេខទូរស័ព្ទដៃ : Hand Phone No.
អ៊ីមែល / Email	:	
លេខលិខិតឆ្លងដែន/ អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណ/ លេខចុះបញ្ជីពាណិជ្ជកម្ម Passport No./ Identity Card/ Business Registration No.	:	សញ្ជាតិ : Nationality
ឈ្មោះនិយោជក Name of Employer	:	

ព័ត៌មានលម្អិតអំពីទំនិញដែលត្រូវធានា / GOODS INFORMATION TO BE INSURED

01	ឈ្មោះដែលត្រូវធានា Insured Name	:	
02	អាសយដ្ឋាន Address	:	
03	ការបញ្ជូនទំនិញ Voyage	:	ដឹកពី From:
			ទៅកាន់ To:
			កំពង់ផែរចេញដំណើរ Port of Discharge:

04	ទីតាំងចុងក្រោយដែលត្រូវប្រគល់ទំនិញ Final Destination	:	
----	--	---	--

05	មធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន Mode of Transit	☐ ផ្លូវទឹក Sea	ឈ្មោះកប៉ាល់ Name of Vessel: លេខចេញដំណើរ Voyage No.:
		☐ ផ្លូវអាកាស Air	ជើងហោះហើរលេខ Flight No.:
		☐ ផ្លូវគោក Road	លេខឡាន Lorry No.:
		☐ ផ្សេងៗ Others	

06	កាលបរិច្ឆេទចេញដំណើរ Departure Date	:	
----	---------------------------------------	---	--

07	ទីតាំងកណ្តាលដែលត្រូវផ្ទេរទំនិញ Transshipment at	:	
----	--	---	--

08	ឈ្មោះកប៉ាល់ដែលត្រូវទទួលទំនិញបន្ត Transshipment Vessel	:	
----	--	---	--

09	ការបរិយាយអំពីទំនិញ Description of Goods	តម្លៃដែលត្រូវដាក់ធានារ៉ាប់រង Sum Insured
តម្លៃសរុបដែលត្រូវដាក់ធានារ៉ាប់រង Total Sum Insured:		

10	ប្រភេទនៃការរឹចខ្ទប់ Type of Packing	:	
----	--	---	--

11	លក្ខខណ្ឌនៃការធានា Condition of Cover	:	☐ ប្រភេទនៃការធានា ☐ ក / A ☐ ខ/B ☐ គ/C Institute Cargo Clause ☐ គ្រប់ហានិភ័យដែលអាចកើតមានពេលដឹកជញ្ជូនតាមផ្លូវគោក Inland Transit All Risks ☐ ផ្សេងៗ Others _____
12	ឈ្មោះនិងអាសយដ្ឋាន អ្នកទទួលទំនិញ Consignee's name and address	:	

ការធានាអះអាងរបស់អ្នកស្នើសុំ / DECLARATION BY PROPOSER

យើងខ្ញុំសូមធានាអះអាងថាព័ត៌មាន ឬចម្លើយដែលបានផ្តល់ជូនខាងលើគឺពិតជាត្រឹមត្រូវ និងមិនមានការក្លែងបន្លំឡើយ ហើយយើងខ្ញុំមិនមានការលាក់បាំង ឬផ្តល់ព័ត៌មានមិនពិត ឬថ្លែងខុសពីការពិតឡើយ។ យើងខ្ញុំសូមបញ្ជាក់អះអាងថាព័ត៌មាន និងការប្រកាសដែលមានក្នុងពាក្យស្នើសុំធានារ៉ាប់រងនេះនឹងក្លាយជាមូលដ្ឋាននៃកិច្ចសន្យារវាងយើងខ្ញុំនិងក្រុមហ៊ុន ហើយនឹងត្រូវបានរាប់បញ្ចូលជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចសន្យា។

I/we to the best of my/our knowledge hereby confirm that the statements contained in this Proposal Form are true and correct and I/we have not concealed, misrepresented, or misstated any material fact. I/We agree that the statements and declaration in this Proposal Form shall be the basis of the contract between myself/yourself and the company and are deemed to be incorporated in the contract.

.....
 ហត្ថលេខាអ្នកស្នើសុំ / Proposer's Signature

.....
 កាលបរិច្ឆេទ / Date

ពាក្យទាមទារសំណងធានារ៉ាប់រងលើយានយន្ត VEHICLE CLAIM FORM

ពាក្យទាមទារសំណងនេះ មិនមែនចាត់ទុកជាការទទួលយកការទទួលខុសត្រូវរបស់ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងទេ ។

The issuing of this form is not to be taken as an admission of liability by the Insurers.

វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការផ្តល់ចម្លើយដែលពេញលេញរាល់សំណួរទាំងអស់។ ប្រសិនបើមិនមានកន្លែងគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ចម្លើយរបស់អ្នកទេ សូមបន្តលើក្រដាសផ្សេងទៀត។

It is very important that a complete answer to be given to every question. If insufficient space is provided for your answer please continue on a separate sheet.

ព័ត៌មានលម្អិតអំពីអ្នកត្រូវបានធានារ៉ាប់រង/ Insured's Details	
ឈ្មោះបុគ្គលដែលត្រូវបានធានារ៉ាប់រង: Name of insured:	_____
អាសយដ្ឋាន: Address:	_____
លេខទូរស័ព្ទ: Telephone:	លេខទូរស័ព្ទដៃ: Mobile No:
ព័ត៌មានលម្អិតអំពីយានយន្ត / Vehicle Details	
ឆ្នាំផលិត Year of Manufacture:	ម៉ូដែល Make & Model:
លេខតួ/សាក់ស៊ី: Body/Chassis No.:	ស្លាកលេខ Registration No.:
លេខម៉ាស៊ីន Engine No.:	ពណ៌ Color:
ឈ្មោះម្ចាស់យានយន្ត Name of owner of vehicle:	
បញ្ជាក់ពីប្រភេទ និងទម្ងន់ផ្ទុក State type and weight of load being carried:	
តើយានយន្តជាប់ទាក់ទងជាមួយស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុដែរទេ? (បញ្ចាំ/ លិខិតលក់/ ជួលទិញដោយបង់បណ្តាក់) Is vehicle subject to Finance? (Mortgage / Bill of sale / Hire purchase / Lease)	
☐ បាទ / ☐ ទេ / No ចាស / Yes	
បើមាន សូមបញ្ជាក់	

If yes, give details:	
ឈ្មោះ: Name:	សាខា Branch:
លេខទំនាក់ទំនង (បើមាន) Contact No. (if know):	
ព័ត៌មានលម្អិតអំពីអ្នកបើកបរ / Driver's Details	
ឈ្មោះអ្នកបើកបរ ឬបុគ្គលដែលទទួលបន្ទុកយានយន្តចុងក្រោយ Driver or person last in charge of your vehicle's name:	
អាសយដ្ឋាន Address:	
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំកំណើត Date of birth:	លេខទូរស័ព្ទ Tel:
លេខប័ណ្ណបើកបរ Driver's license No. (For Motor vehicle only):	Classes: ប្រភេទ
ចេញដោយ Issuing authority:	កាលបរិច្ឆេទ ផុតកំណត់ / / Expiry date:
ប្រភេទនៃប័ណ្ណបើកបរ Type of license:	☐ ពេញលេញ Full ☐ សាកល្បង Probationary ☐ កំពុងរៀន Learners
ទំនាក់ទំនងរវាងអ្នកបើកបរ និងបុគ្គលដែលត្រូវបាន ធានារ៉ាប់រង Relationship of driver to insured:	☐ បុគ្គលិក Employee ☐ ផ្ទាល់ខ្លួន Self ☐ អ្នកទទួលបន្ត Sub-Contractor ☐ សាច់ញាតិ Relative ☐ មិត្តភក្តិ Friend ☐ ផ្សេងៗ Other
តើអ្នកបើកបរមានស្ថិតក្រោមឥទ្ធិពលគ្រឿងញៀន ឬគ្រឿងស្រវឹងទេ នៅពេលមានគ្រោះថ្នាក់? Was the driver under the influence of any drug or alcohol at the time of the accident?	
☐ មាន / Yes ☐ ទេ / No ☐	
ព័ត៌មានលម្អិតអំពីគ្រោះថ្នាក់ / Accident's Details	
កាលបរិច្ឆេទ និងពេលវេលានៃគ្រោះថ្នាក់ Date and Time of accident:	កាលបរិច្ឆេទ Date: / / ម៉ោង Time: ព្រឹក/ថ្ងៃ am/pm
ទីកន្លែងកើតហេតុ Exact location where accident:	
ល្បឿនយានយន្តឬក៏ទោចក្រយានយន្តនៅពេលមានគ្រោះថ្នាក់ Speed of your vehicle / motorbike at time of accident:	គីឡូម៉ែត្រ/ម៉ោង KM/hour
លក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុ និងស្ថានភាពផ្លូវ Weather and road conditions:	

ចូរពិពណ៌នាពីគ្រោះថ្នាក់ដែលបានកើតឡើង
Describe in detail how the accident occurred:

សកម្មភាពមន្ត្រីនគរបាលចរាចរណ៍លើអ្នក ឬ អ្នកបើកបរ / Police, Traffic and other action against you or driver

តើមន្ត្រីនគរបាលមានត្រួតពិនិត្យគ្រោះថ្នាក់ផ្ទាល់ដែរឬទេ?
Did police attend accident and take particulars? មាន / Yes គ្មាន / No

តើអ្នកបើកបរមានរាយការណ៍ពីគ្រោះថ្នាក់ដល់មន្ត្រីនគរបាលដែរឬទេ?
Has driver report accident to the police? មាន / Yes គ្មាន / No

បើមាន សូមបញ្ជាក់
If yes, give details:

កាលបរិច្ឆេទ Date:	ម៉ោង Time:	ព្រឹក/ថ្ងៃ am/pm	ទីស្នាក់ការនគរបាល Police station:	លេខរបាយការណ៍ Report No.:
----------------------	---------------	---------------------	--------------------------------------	-----------------------------

ការខូចខាតលើយានយន្តដែលត្រូវបានធានារ៉ាប់រង / Damage to insured vehicle/ cycle

សូមផ្តល់ព័ត៌មានសង្ខេបពីការខូចខាត ឬបាត់បង់
Give brief details of loss or damage to your damage:

តើតម្លៃជួសជុលបានទទួល ហើយឬនៅ? Has a repair quotation been obtained?	☐ បាន Yes	☐ នៅ No	(ប្រសិនបើមានសូមភ្ជាប់) តម្លៃ (If yes, please attach.) Amount:	ដុល្លារ US\$
--	-------------------------------------	-----------------------------------	--	-----------------

បុគ្គលផ្សេងទៀតក្នុងគ្រោះថ្នាក់នេះ / Others persons involved in this accident

ចំនួនយានយន្តពាក់ព័ន្ធ
Number of other vehicle involved:

ម្ចាស់យានយន្តដទៃ
Owner of other vehicle/ cycle:

ឈ្មោះ Name:	អាសយដ្ឋាន Address:
----------------	-----------------------

<p>អ្នកបើកបរយានយន្តដទៃនោះ (បើសិនមិនមែនជាម្ចាស់) The driver of other vehicle/ cycle (if not owner):</p>	<p>លេខទូរស័ព្ទ Tel:</p>
<p>ឈ្មោះ Name:</p>	<p>អាសយដ្ឋាន Address:</p>
<p>សូមផ្តល់ព័ត៌មានសង្ខេបពីការខូចខាត ឬបាត់បង់នៃយានយន្តដទៃ ឬទ្រព្យសម្បត្តិ Give brief details of loss or damage to other vehicle/ cycle or property:</p>	<p>លេខទូរស័ព្ទ Tel:</p>
<p>ការប្រកាស/ Declaration</p>	
<p>ខ្ញុំ/យើងខ្ញុំសូមប្រកាសថារាល់សេចក្តីលម្អិតទាំងឡាយជាការពិត តាមការដឹង និង ការជឿជាក់របស់ខ្ញុំ/យើងខ្ញុំ ហើយខ្ញុំ/យើងខ្ញុំ មិនមាន ឥរិយាបថធ្វើអោយបាត់បង់ ឬ ដោយការក្លែងបន្លំ ឬ ការមិនបានបរិយាយ ដើម្បីទទួលបានផលប្រយោជន៍ឡើយ ។ យើងខ្ញុំសូមទទួលស្គាល់ថាក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងមានសិទ្ធិក្នុងការបដិសេធការទទួលខុសត្រូវដោយផ្នែក ឬ ទាំងស្រុង ប្រសិនបើចម្លើយដែលបាន សរសេរខាងលើជា ការមិនពិត ឬ មិនត្រឹមត្រូវក្នុងទិដ្ឋភាពណាមួយ ។</p> <p>I/We hereby declare that these particulars are true to the best of my/our knowledge and belief and I/we have in no manner caused the loss nor by any fraud or misrepresentation sought to benefit thereby. I accept that insurers would be at liberty to deny liability in part or in full if the above written answers are false or inaccurate in any aspect.</p> <p>ហត្ថលេខា និងត្រារបស់អ្នកទាមទារសំណង Signature & Company Stamp of Insured</p> <p>ប្រសិនបើមានចម្ងល់លើការបំពេញទម្រង់នេះ សូមទំនាក់ទំនងមកកាន់យើងខ្ញុំតាមរយៈលេខទូរស័ព្ទ ០៨១ ៦៦ ០០០០ Any queries on the claims form completion, please contact us at 081 66 0000</p>	